

LUCEAFĂRUL

ANUL V, — Nr. 20 (103) — 15 OCTOMBRIE 1962

REVISTĂ A UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

APARE LA 1 ȘI 15 ALE LUNII — 12 PAGINI — 1,50 lei

Săptămîna poeziei

I. D. Bălan

la Tudor Arghezi. Calăuzii de luminoasă ideologie a clasei muncitoare și dezvoltînd cele mai bune tradiții ale folclorului și ale poeziei clasice, poeții noștri, într-un front monolitic, au însoțit cu versul lor întreaga istorie contemporană a poporului din care fac parte. Lupta eroică a partidului în ilegalitate a inspirat multora pagini de o dramatică poezie. Ei s-au pronunțat hotărît cu o înaltă răspundere cetățenească în cele mai acute probleme ale contemporaneității: Pacea, Războiul, Dezarmarea. Nu putem uita răsunele pe care unele poeme și poezii inspirate din aceste teme l-au avut în conștiința cititorilor. Animați de un puternic sentiment patriotic, poeții noștri din toate generațiile și-au pus cu entuziasm talentul în slujba marilor sarcini revoluționare ale poporului muncitor ale cărui fapte mărețe constituie, pentru toți creatorii de frumos, adevărate muzee. „Avîntul uriaș al forțelor creatoare ale poporului — spunea tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în Ra-

portul C.C. al P.M.R. la Congresul al III-lea al partidului — oferă o sursă inepuizabilă de inspirație pentru scriitorii și artiștii noștri. Dezvoltînd rezultatele pozitive obținute în ultimii ani în lărgirea tematicii și îmbogățirea fondului de idei al literaturii, artei, teatrului, cinematografului, creatorii noștri au îndatorirea de a ține operă la nivelul înaltei exigențe artistice și ideologice ale partidului și poporului”. Pentru aceasta — arată în continuare tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej — se cere, în afară de talent, lichidarea a tot ceea ce-l poate îndepărta pe artist de popor „se cere, îndeosebi, cunoașterea aprofundată a realităților, studiarea lor îndelungată, contactul viu, nemijlocit, cu oamenii muncii — viitorii eroi ai operelor sale”. Inspirîndu-se din bogăția vieții celei noi, poezia realist-socialistă a cucerit un univers artistic imens, inedit și variat în care se dezvoltă și se afirmă cele mai diverse personalități creatoare. De la poezia bărbătească a lui Mihai Beniuc,

încununată, în ultimul volum, Culorile toamnei, cu o senină înțelepciune goetheiană, la poezii mai tineri cu individualități artistice de o remarcabilă distincție, pînă la cei din colecția Luceafărul, alți de călduros primii de iubitorii de frumos. În acest nou univers artistic în care se manifestă personalități poetice atât de diferite, își dau mîna cele mai nuanțate și mai semnificative ipostaze lirice ale timpului nostru. Realizările epocale ale oamenilor muncii din patria noastră, începînd cu actul istoric de la 23 August 1944, pînă la recenta victorie deplină a socialismului în toate sectoarele vieții noastre economice, sînt pietrele fundamentale pe care se ridică, viguroasă și plină de o aleasă simțire, o poezie optimistă, cu un conținut etic și filozofic înalt, o poezie profund populară, națională în formă și socialistă în conținut, expresie nemijlocită a sensibilității și idealurilor întregului

nostru popor, condus de partid pe drumul unei vieți îmbelsugate, guvernată pe deplin de legile frumosului.

Săptămîna poeziei, care se desfășoară pe tot cuprinsul țării, între 14 și 21 octombrie, va fi un excelent prilej de confruntare a opiniilor, de discuții cu cititorii, de verificare a eficacității muncii fiecărui poet. Săptămîna aceasta va fi cu altă mai mult o fericită ocazie pentru numeroșii poeți tineri — aliați în colective cu tovarășii lor mai vîrstnici și, cu mai multă experiență — de a cunoaște viața nouă și ceea ce ei datorează acestei vieți.

Sîntem convinși că o asemenea acțiune va fi de un imens ajutor poeziei contemporane.

Ținînd seama de rîul important pe care poezia îl joacă în lăurirea noului om, constructor devotat al socialismului, regimul de democrație populară a creat poezilor și scriitorilor condiții de viață dintre cele mai fericite. Prezența sîrbătorire a poeziei românești pe tot cuprinsul patriei ne amintește o tradiție deosebită de a unui mecenat al versului dintre cele două războaie mondiale care, cu un prilej asemănător, propunea drept supremă recompensă pentru poezii morții de ofițer și de foame pomenirea lor în slujbele religioase, alături de disparuții de pe front.

Ridicînd și iertînd recompensă!
De săpămîna poeziei, mai mult ca oricînd, poezii noștri de astăzi, răsplătiți cum se cuvine de întregul popor, se consideră deplină a tot talentul lor, sub steagul de luptă al Partidului, în plin marș spre realizarea unei poezii realist-socialiste, bogată în idei, desăvîrșită artistic, în slare să răspundă cerințelor celor mai exigente ale epocii noastre în care frumusețea, „pasăre străină” altădată, zboară, aslazi, prin mările grădini ale țării.

Despre inepuizabila poezie a acestei țări noi, socialistă, ne amintește, în versuri de o splendidă simplitate, un poet al tinerei generații:

„Frumoase versuri spune țara
De dimineață pînă seara”.

E datorita poezilor să le asculte și să le redea ca un primos înzeceț lăuritorilor de bunuri materiale și spirituale: oamenii muncii.

Nichita Stănescu

Deși răsăritul soarelui...

Deși răsăritul soarelui
e-o treabă bărbătească,
locul unde orizontul urlă
rupi de culorile lui,
îmi place să-l prolongesc
cu-un trup de femeie.

Așa arată iubita mea dormind:
capul ei e un nod cu lundă
și unde i se sfîrșește creștetul
începe cerul dimineții.
Iar inima îmi bate-n ea ca
ca un leopard domol în cușcă,
altfel ar lua-o razna în sus
și-ar ajunge-n curînd să fie
prima inimă din lună.

Emoție de toamnă

A venit toamna, acoperă-mi inima cu ceva
cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta.

Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite pînă la noți,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin
și ei o să se-nchidă cu-o frunză de pelin

și-atunci mă apropiu de pietre și tac,
iau cuvintele și le-nec în mare,
Șuler luna și o răsar și o prefac
într-o dragoste mare.

Mihai Negulescu

Clipa rară

Trupul meu urca peste luna
ca virtuțele toamnei, prin timp.
Îl adumeau de departe cețuri și bruma —
și-am rîvnit în coloaună de soare să-i schimb.

Te-am căutat și îi-am dat miinile: stringe-le,
dă-le sevă, parlad; dă-le căldură; dă-le vibrare!
Și atunci, prin razele toamnei, simții cum îmi
luneacă singelo.

Deveneam cîntec. Deveneam dragoste. Incumetare.

Reportaj

Comunic neîntrerupt cu prietenii mei
ca antenele cu bolțile clare;
drumurile mi-s cîntec pentru ei —
cu vîrșle noi îi caută, neabătătoare.

Le scriu despre mine, despre tot ce văd
ochii mei limpezi, zilele mele însetate:
catalage electrice, lăsatate moru îndarăt
de fulgerul ce te străbate...

Ploaie deasupra serelor

Prin serete vaste, cu flori de garoafă,
Părea că vara se-astăpîni,
Strigîndu-și culorile aprinse, în mine,
Roșii și galbene, albe lumina,
Care se duc și vin între o viață și alta,
Îmi sugrumau cuvintele toate.

— Iată! vroiam să-mi spun, iată amurgul
Vechilor mele cîntece cu cîmpii
Și munți gata scoși din mările timpului;
În grația termometrelor pun
Titlul ascuns al unor noi vibrații
Și sub aceste ceruri de mică și argint
Salut alt soare, mai darnic.

Dar brusc, ca o mie de pisici alergînd
Cu labre abstracte și cățelate,
Ca o mie de dăhuri umblînd pe boltă
În noaptea de mari viziuni a poetului,
Deasupra tavanelor translucide
Un murmur ușor se auzi crescînd,
Și deodată florile simțiră vîntul
Care mirosul ploii-l purta răsîrînd.

Am auzit atunci șoapte și cuvinte...
Miini nevăzute-am văzut, diad ocol,
Guri turburate de dor, nesfîrșite
Zvalte-alegînd spre țestere-argintii,
Hafie, lungi păsări ce cubul și-l lasă,
Clapote, lacuri subîl hărăci lîrzi
Și un loc de taină ce parcă împietrise
Pe lăca grădinarului.

Gheorghe Tomozei

Flacăra lucidă

...Era o lume cu zăpezi absurde,
coccînd văzduhul pironit în gol,
cu ziduri învățate să se surpe
sub, depărtat, al păsărilor stol.
Cu frunțile strivite de iocane,
cu turele răsucite în spîndări
porocanu, în nesfîrșite caravane,
de sale așii și arși de întrebări.
Flemină, nisipul veșted al clepsidrei
umane caravane înghîlînd,
ne risipea în rugurile clipei
și, din cenușa noastră pilpînd,
se înălțau orașe în pustie,
arădini de trandafiri sub cerul cald,
și piramida pînii, aurie
și sure piramide de bazalt!
Dar degetele meșterilor, slînte,
stăpîni lumii le zăbreau sub pași,
eram, cu grațiile oseminte,
în lemnitele trupului, ocnăși.
A trebuit, născîndu-te din vreme,
idee-a Comunismului, să vîi
și să ridici între-ale vieții steme
steaua polară care licări
disciplinînd idei și continente —
sînge și fulgere, și înălțînd
din dezbinute, orbe elemente,
o lăcără lucidă pe pămînt!

Desen de N. ȘERBAN

CONVORBIRE CU ILYA EHRENBURG de AL. OPREA
INTERVIU cu AL. DIMA despre MĂiestRIA LITERARĂ
CAUCIUCUL — Reportaj de H. ROHAN
DISCUȚII CU PRIVIRE LA LITERATURA PENTRU COPII

INTERVIU CU

AL. DIMA

DESPRE

măiestria literară

Avem de spus, după datină, câteva cuvinte care să-l introducă pe cititor în textul unei noi convorbiri.

Cu toate că serii noastre de interviuri s-a obiectat între altele — absența dialogului viu și scurt (ca la teatru), nici de data aceasta nu vom prezenta convorbirea cu interlocutorul nostru, în înfățișarea ei strins dialogată. Am socotit că întrebările noastre trebuie să fie numai niște puncte de plecare, precise și telegrafice, lăsând răspunsurilor partea cea mai mare a spațiului, pentru ca problemele puse în discuție să fie elucidate în întregime, ori măcar într-o măsură cât mai mare. Interesează mai puțin persoana celui care pune întrebările, citidele celui interviuat și contribuția lui la lămurirea unor întrebări atât de mistuitoare cum sînt cele referitoare la măiestria artistică. De aceea, prima întrebare, fără clasicul semn grafic al interogației, s-a și referit la tema generală a seriei de interviuri pe care le-a inițiat revista „Lucașfăru”.

— Cunoașteți, desigur, obiectul interviurilor noastre...
— Da, am urmărit, cu viu și, așa spune chiar, cu pasionat interes, interviurile anterioare din „Lucașfăru” cu privire la măiestria literară. Au dat până acum răspunsuri mai cu seamă scriitorii și fiecare — se înțelege — a utilizat propria lui experiență, ceea ce a înțeles, fără îndoială, curiozitatea cititorilor, dar și pe cea a meșterilor cuvintului, tineri sau bătrini. Și trebuie adăugat de îndată și numai de curiozitate e aci vorba, ci și de reală și laudabila dorință de a învăța de la alții cu o mai largă și adâncă experiență.

— De data asta ne adresăm unui critic și istoric literar. Ce poate aduce el în plus față de opinia unui scriitor?
— Față de opiniile despre măiestrie ale scriitorilor, cele ale criticilor și istoricilor literari prezintă unele — să spunem — privilegii. Vărețiile acestora se rezumă pe numeroasele și variatele experiențe ale scriitorilor din trecut și prezent pe de o parte; deapăsesc, prin urmare, cimpul mai îngust al mărturisirilor proprii; iar pe de alta — mișcându-se cu obiectivitate printre laboratoarele de creație — au posibilitatea comparării și a apropierii mai sigure de activitățile generale.

— Atenția față de problemele complicate, fine și delicate ale măiestriei exprimă, în fond, o recunoaștere explicită a caracterului specific al fenomenului literar și, implicit, o depășire hotărâtă a opiniei sociologice-vulgare, după care conținutul operei interesează în mod aproape exclusiv. S-a ajuns astfel să se înțeleagă de toată lumea că mesajul ideologic își atinge înaltele lui scopuri în literatură numai dacă e servit cu mijloacele adecvate ale artei.

— Ce este măiestria artistică?
— Propunându-mi să răspund direct întrebării ce mi-ați pus, trebuie să observ — mai întâi — că procesul măiestriei artistice are, în mod evident, două laturi, și anume, una strict individuală și o alta de caracter mai general. În ce privește latura individuală, ea ilustrează originalitatea scriitorului și justifică, în fond, prin aceasta, însăși identitatea lui artistică. Lirica lui M. Beniuc are coardele ei proprii și nimeni n-o va confunda cu cea a lui Tudor Arghezi, de pildă. Măiestria lor e absolut distinctă, au o valoare evident proprie, și descrierea acesteia — în literatura ei individuală — nu va putea fi aceeași celorlalți scriitori. Căci nu dorim imitatori sau epigoni ai marilor meșteri ai poeziei noastre. Obligația criticii e să surprindă, pe cit cu putință, specificul fiecărui scriitor, dar caracterizarea lui nu poate constitui un exemplu pentru ceilalți meșterșugari ai poeziei.

Rămâne însă latura mai generală a măiestriei și, în cadrul acesteia, îndrumările sînt nu numai cu putință, ci și oarecum necesare.
— În ce condiții poate fi dobîndită și perfecționată măiestria artistică?
— În cuvîntarea sa la Consfătuirea pe țară a scriitorilor, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a insistat îndelung și substanțial asupra acestor probleme. Ni s-a vorbit acolo subliniat de „munca grea asupra paginii”, de „acțiunea neîntreruptă pe toată ziua”, de „strălucirea artistică” la care scriitorii trebuie să „junga”. În aceeași cuvîntare, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a arătat că numai acele opere înfruntă timpul, care sînt „rezultatul cunoașterii adînci, al studiului îndelungat al realității, al unui susținut efort artistic”. Se vede, prin urmare, clar, că prin măiestrie nu trebuie să înțelegem doar perfecționarea faptelor formale ale operei literare, ci și procesul ei în sine, de fapt, cu studiul conținutului, al realității din jurul nostru.

Există și o măiestrie a cunoașterii realității și această prefează în mod obligatoriu, măiestria propriu-zis artistică. Renumita „documentare” e departe de a fi o oarecare cercetare mecanică a realității. O adevărată sensibilitate de scriitor știe s-o diriguieze și să și-o însușească organic. Măiestria artistică apare însă abia în momentul în care realitatea, pătrunsă prin afinități și poziție partinică, se acordă cu mijloacele expresiei artistice. Arsenalul celor din urmă poate fi însă însușit prin studiul marilor experiențe ale literaturii universale, naționale și a celei sovietice. „Ucenicia” scriitorilor și, îndeosebi, a celor tineri, trebuie înțeleasă în sensul îmbunătățirii continue a metodelor de cunoaștere a realității socialiste și a experienței artei clasice progresiste. Studiul lor trebuie întreprins

sistematic, cu condeul în mînă, organizat și neîntrerupt.

— Psihologia creației literare a arătat de mult că măiestria artistică îmbină armonic cel puțin funcțiunile fundamentale ale intuitivității, afectivității, fantaziei și expresivității.

— V-am ruga să zăboviți asupra fiecăreia din aceste laturi, în lumina cerințelor noii literaturi realist-socialiste.
— De acord. Intuitivitatea atestă capacitatea scriitorului de a înregistra amplu și cu rezonanță variatele aspecte ale realității naturale și sociale. E virtutea cuprinderii faptelor bogate din jurul nostru, cu alte cuvinte o manifestare a simțului pentru concret. Imaginea artistică purcede totdeauna, de altfel, de la fațetele individuale ale obiectelor pe care le înfățișează, de la aspectele reale ale naturii și vieții sociale. O operă literară, îndeosebi una epică sau dramatică, trebuie să dea impresia abundenței faptelor, ceea ce sugerează intensitatea și amploarea vieții reale însăși, în ansamblul ei. Criticii noștri de seamă, Ibrăileanu mai ales, au accentuat todeauna ca element fundamental al măiestriei literare capacitatea de a crea viața, personaje verosimile, cadru natural și social expresiv. De unde, firește, nu trebuie dedus că intuitivitatea amenință cu factologia.

— Dar nu vom ajunge la excese descriptive și la prea lungi analize psihologice?
— Desigur că astfel de lucruri, ca și aglomerarea discutiilor și conversațiilor — sînt baroce și resimțite ca superfine și obscoare. Le-am moștenit, mai cu seamă, de la naturalismul și psihologismul sfîrșitului de veac și, din păcate, ele mai operează încă în unele sectoare ale prozei contemporane.

— Se cere acum mai mult o literatură de fapte, de acțiune?
— Literatura realist-socialistă e, desigur, o literatură de fapte, dar nu una factologică, adică nu o aglomerare fotografică de aspecte lineare și amorte ale realității. Reflectarea în literatură a acestora din urmă e, în fond, o deficiență a măiestriei al cărei ultim obiectiv rămîne generalizarea, adică selectarea acelor fapte ce frează de idei mobilizatoare aplicabile în situații analoge.

S-a vorbit mult, în ultimul timp, de fapte semnificative și de altele nesemnificative, în proza noastră contemporană, dar fără specificări. Nu e greu să se precizeze însă că faptele nesemnificative sînt cele strict individuale din care nu emana suflul larg al generalizării.

— Ați amintit mai sus și de o funcțiune a afectivității. Am dori să o explicați.
— Funcțiunea afectivității pe care o pomeneam ca o altă față a măiestriei literare, ca și cea a expresivității — de fapt elementul dominant al măiestriei artistice — sînt componente firești ale noțiunii de care ne ocupăm. E necesar totuși să le subliniem rolul în cadrul literaturii realist-socialiste.

Nu putem concepe, desigur, nici o operă literară, oricărui curent i-ar aparține, fără emoție, dar nu putem să nu remarcăm, în același timp, că intensitatea, amploarea și adîncimea afectivității sînt sensibil sporite în literatura noastră actuală. Intrucît artistul și scriitorul descriu o lume care realizează deplină descătușare a omului, așa cum nu s-a împlinit nici cînd în istorie, un fapt de o asemenea dimensiune nu poate să nu potențeze afectivitatea la maximum. Sensul general al transformării socialiste a lumii palpă în toate faptele vremii noastre, în cele mari și mici deopotrivă, și scriitorul care nu le înregistrează cu emoție aluneacă în răceală, formalism și obiectivism.

Dar expresivitatea însăși e determinată profund de afectivitate, și toată greșeala formalismului constă în răceala confecționării imaginilor, lamentabile jucării de tinichea. Căci măiestria literară e departe de a fi o mecanică îndemînire de a combina figurile de stil ale arsenalului tradițional al artei. Expresivitatea e, prin urmare, frământată întim de afectivitate, și tinerii scriitori trebuie să aibă condeul în mînă numai în momentul cînd o reală emoție îi cuprînde.

— Acum, un cuvînt despre relațiile dintre imaginație și realitate, dintre plămînuirea artistică și veridicitate.
— Vechile metode eronate ale creației, care au purces de la romantism și s-au proliferat apoi în zeci de școli decadente, au opus zadarnic fantazia cunoașterii realității, considerîndu-le ca funcțiuni opuse, contradictorii ale capacității creatoare. Opera fantaziei era considerată ca anti-realistă și elogiată, de aceea. În fond, imaginația nu e ruptă de totul de realitate, și marii fantaziști romantici, ca de pildă E. A. Hoffmann, au posedat un ascuțit simț al realității, împins uneori pînă la exces. Fantazia — se înțelege — construiește, de fapt, cu elementele realității și din crăsmile ei, opera-i constînd într-o creație pe baza și în sensul realității. Încă de la bătrînul Aristotel, se știe că arta se deosebește de istorie prin aceea că în timp ce ultima povestește fapte real întimplate, cealaltă se referă la fapte verosimile, adică la fenomene ce ar putea orînd apare în realitate. Literatura realist-socialistă, prin excelență reflectare a lumii adevărate, construiește — și ea — cu viguroasă fantazie faptele viitorului în sensul anticipării evoluției dialectice a realității socialiste. Măiestria

literară își are, desigur, aci, un cîmp vast de aplicație.

— Care sînt relațiile dintre talent și cultură, dintre inspirație și munca organizată, tenace?
— Răspunsul la această întrebare e aproape cuprins în ultimele mele fraze de mai sus. Căci toată lumea înțelege că simțul talent natural fără cultură, adică fără munca de însușire a moștenirii literare și culturale, nu poate crea opere durabile. Nici măcar creatorul popular, anonim autor al baladelor și doinelor noastre străvechi, n-a lucrat fără să și apropie meșteșugul cuvîntului de la stramoșii săi oieri sau plugari. Și el a avut nevoie de o „cultură” fără de care n-ar fi putut făuri nici pe „Toma Alimoș”, nici „Miorița”, nici strălucitele noastre basme.

Despre talent se pot spune, firește, încă multe lucruri, dar așa vrea să atrag atenția aci doar asupra unor aspecte mai puțin subliniate.
De obicei, talentul e o noțiune care se asociază obligatoriu cu inspirația, de unde se deduce — greșit — caracterul lui irațional, incoerent sau subconștient. Din păcate, aceste reziduri mistice mai stăruie încă la unii scriitori nu prea conștienți de însemnătatea muncii în procesul de creație. Concepția lor socialistă despre artă i-ar obliga însă să recunoască evidentele și să dea muncii creatoare — teoretic și practic — importanța ei firească în opera elaborării artistice.

În ce privește conceptul de „talent”, așa vrea să reamintesc originea lui etimologică (să-mi fie iertată deformarea profesională din cuvîntul grecesc ce înseamnă odinioară balanță și greutate ca unitate de măsură) deci pondere și echilibru, nu revărsarea incoerentă și dezordonată a inspirației. Nu am putea contribui, în oarecare măsură, la restabilirea sensului inițial al termenului de „talent”, acela de echilibru, cumpănă, ordine rațională și luciditate?

Din cuprinsul noțiunii de talent, am mai dori să înălțurăm și alte accepțiuni compromițătoare ca, de pildă, conceperea acestuia ca un har ce acuză — în jurul posesorului său — un fel de nimbo izolator față de semenii. De aci, o vizibilă îngîmfare și o afișare de superioritate, de aci, tendința de a nu lucra, de a nu se cultiva. Pentru alții, în sfîrșit, opuși celor de mai sus, talentul e un fel de îndemînire, o abilitate în combinarea imaginilor și cuvintelor ca jocurile de șaradă. Și acestia, ca și cei de mai sus, ignorează adevăratul sens al măiestriei și, îndeosebi, imboldul fundamental al afectivității și al muncii scriitoricești.

— Pentru înlesnirea înțelegerii și cunoașterii omului nou de către tinerii scriitori, care amune socotiri că trebuie să fie contribuția criticului și esteticianului zilelor noastre?
— Nu poate fi pentru scriitorul tînăr, ca și pentru cel de orice vîrstă, o misiune mai înaltă și mai pasionată. Să surprinză formarea dialectică a omului nou, proces ce se desfășoară sub ochii noștri, iată o temă de o rară valoare etică și ea trebuie să ducă inevitabil la o literatură de tip educativ, nu în sens pedagogic-didactic, desigur, ci în acela

al marilor romane educative (Bildungs-romane) pe care le-a scris odinioară Goethe.

— Aceasta e datoria scriitorului. Totuși care e datoria criticului literar?

— Misiunea criticului și esteticianului zilelor noastre e să înlesnească tinerilor scriitori cunoașterea omului nou prin comentarea adecvată a operei lor, prin compararea conținutului ei cu realitatea cotidiană, prin îndemnul perpetuu la pătrunderea adîncă a acesteia, prin paralele frecvente cu omul trecutului etc. Cunoașterea și descrierea omului nou exprimă, de fapt, tendințele umanismului socialist, iar criticul și esteticianul epocii noastre sînt obligați să le aprecieze mereu în raport cu celelate modalități istorice ale umanismului, vădit inferioroare umanismului socialist.

De aceea, criticul și esteticianul contemporan au de îndeplinit o importantă operă de lămurire, am spune filozofică, a tinerilor scriitori, cu privire la misiunea omului nou în raport cu psihologia și concepția celui vechi. Prezentarea omului nou în mod schematic prin insistare numai asupra uneia dintre laturile-i componente sau prin dezumanizarea lui, tratîndu-l ca pe o ființă abstractă, fără adevărate relații față de ceilalți semenii ai lui, e o greșeală ce trebuie neapărat evitată, căci — încă o dată — eroul literaturii noastre actuale e un om nou și se cere de aceea adîncirea fiecărui termen component în parte.

— Pentru formarea tinerilor istorici literari care se încearcă acum în studierea moștenirii noastre literare, ce drumuri socotiți că ar fi de urmat?
— Am apreciat todeauna cu sinceritate, entuziasm și obiectivitate, lucrările tinerilor noștri istorici literari, apărute în ultimii ani. Ei alcătuiesc schimbul nostru de mîine, și toată grija generațiilor mai vîrstnice de istorici literari trebuie să se îndrepte spre aceștia.

Mi-aș îngădui să le cer acestor tineri să acorde studiului izvoarelor mai multă însemnătate, să frecventeze mai viu modelele criticii marxiste, să nu uite o clipă că istoria literară e o disciplină de raportare și comparare de valori sociale. Chiar atunci cînd studiază pe cel mai tînăr prozator sau poet, să-l raporteze la precursorii lui imediați și mai departați și numai prin comparație obiectivă să-i reliefeze originalitatea. Din acest punct de vedere, chiar și critica literară a actualității pătrunde în sfera istoriei literare.

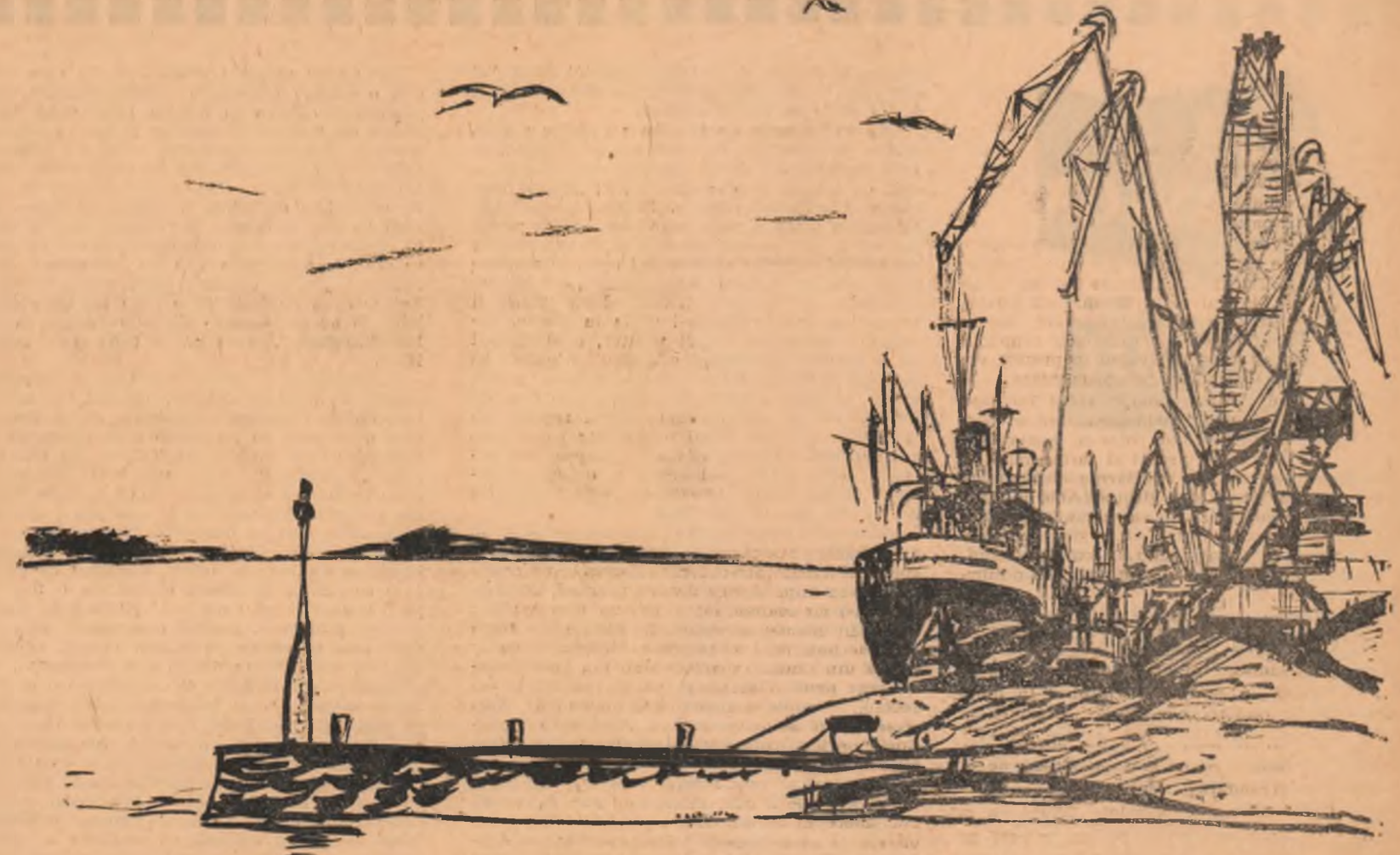
Mi-aș îngădui să atrag atenția și asupra altor lacune ale tinerilor critici și istorici literari și, desigur, nu numai ale lor. Mi se pare astfel că uneori spiritul critic degenează în spirit criticăst, că polemica nu se menține todeauna la nivelul luptei pentru adevăr, ci cotește spre mărunte chestiuni nesemnificative. Preocuparea etică trebuie să stea și aci în centrul atenției tineretului cercetător, și conștiința lui socialistă să-i fie un îndreptar perpetuu.

Tinerii istorici literari să ucenicească și ei, ca și scriitorii beletrști, la școala documentării și a noilor metode ale disciplinei lor. Se vorbește, de pildă, atît de mult astăzi, despre stilistica literară, dar unde e aplicația ei la analiza operelor trecutului sau a celor care apar sub ochii noștri? Să ne străduim cu toții să împlinim aceste goluri, spre a putea merge și mai departe.

— Datorită împetuoașei dezvoltări științifice și tehnice la care sîntem martori, e de presupus o trecere pe primul plan a literaturii de anticipație?
— Nu sînt partizanul profetizărilor și așa înclina să nu răspund acestei întrebări, dar mi se pare totuși neîndoișo că marile descoperiri și invenții ale epocii noastre vor avea un ecou profund și prelung în literatură. Temele științifice și tehnice au apărut, de altfel, în literatură, mai de mult, la noi încă de pe vremea lui Asachi, de pildă, dar adevăratele opere de anticipație au început să se ivească abia în vremea noastră. Nu s-ar putea spune dacă ele vor trece sau nu pe primul plan, cert e însă că noile teme științifice și tehnice vor alcătui un important sector al literaturii actuale și viitoare. Urmind acest drum, literatura nu va mai putea fi acuzată că se află la coada realității, ci va trece acolo unde li e locul, adică înaintea prezentului, ca unul din factorii lui anticipatori și îndrumători.

Petru Vintilă

Florian Peța

Desen de MIHU VULCANESCU

Despre critica poeziei

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În ultima vreme a crescut exigența, s-au precizat mai clar criteriile de apreciere, s-a dezvoltat gustul, a crescut responsabilitatea criticii. Toată aceasta crește îndreptățite sentimente de optimism, de încredere că destinele poeziei se află pe mîna unor judecători din ce în ce mai drepți și mai competenți. Un fapt care trebuie, de la început precizat: criticii (e vorba de cei tineri, intrucît cei din prima categorie au îndeplinit cu strălucire acest deziderat) vor avea scoasă în relief, cu mai multă înțelegere și cu o mai convingătoare demantare, specificul personalității distincte a poezilor care formează obiectul analizei lor. Evident că aici sînt încă multe de spus, dar a trece peste izbinda certă ar fi o eroare. Citind, de pildă, cronica lui Dan Haulică, la volumul lui Ion Brad, „Mă uit în ochii copiilor”, cititorul încearcă un sentiment de satisfacție, apreciază efortul și rezultatele criticii, care demontează cum reușete talentatul poet să transforme lucrurile comune, obișnuite, chiar prozaice, în poezie autentică. Nu șita este asigurată de faptul că I. Brad „atacă temele cu decizie lirică și de aceea „nu e pîdit de pericolul anodinității”. Ultimele „Profiluri lirice” din „Tribuna” ale lui I. Oarșescu formulează de asemenea observații deosebit de interesante și de subtile în legătură cu înclinările și posibilitățile particulare ale poezilor: Ion Brad, Tinerii Ulan și Ion Horea. Referitor la aceste articole, pe lângă faptul că sunt de mare interes și că poezia este apreciată cu înțelegere și cu o mai bună cunoaștere a ei, trebuie să spunem că au fost foarte utile pentru că au arătat clar și înțelesul deplin al elementelor poetice, dinamicismul imaginilor, foloarea proprie a elementelor poetice, particularitățile simbolurilor, dar avem datoria să răspundem mai clar la întrebarea: în ce măsură aceste trăsături caracteristice sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general? În ce măsură sînt deosebite de cele ale poeziei în general?

În două articole publicate recent în „Gazeta literară”, am încercat să abordez câteva aspecte ale problemei conflictului din piesele noastre actuale. Am ajuns astfel la concluzia că, datorită unei cunoașteri a vieții nu îndeauns de aprofundate și de bine orientate ideologic, într-o serie de piese și-a făcut apariția o anumite schemă pe baza căreia conflictele reale de actualitate, au fost înlocuite cu probleme minore, facile, uneori false. Tot cu acest prilej subliniam ca pe o problemă deosebit de importantă, căreia este necesar să-i acordăm atenția noastră sporită, faptul că în unele piese („De n-ar fi iubirile”, „Costache și viața interioară”, „Febre” adevărați reprezentanți ai lumii noastre spirituale nu-și află încă imaginea robustă, vie, corespunzătoare și nu izbutesc, din această cauză, să definească, așa cum este firesc, conform realității, dinamicii ei, rolul preponderent, activ, hotărâtor în desfășurarea și evoluția conflictului. Un rol important în sprijinirea și orientarea activității dramaturgilor, din acest punct de vedere, îl are, trebuie să-l aiibă, critica noastră de specialitate. Așa cum arată Ștefănescu, în articolul care semnală pozitiv dezbaterile din ultima vreme cu privire la problema conflictului, critica a sesizat în mare măsură lipsurile pieselor discutate, atrăgînd atenția asupra multora dintre ele. Majoritatea

unor personaje a adevărat reprezentative pentru realitatea noastră, în ceea ce au ele dominant pe planul conștiinței, personaje care să fie prezentate în acțiune, nu numai ca simpli predicatori ai unor precepte morale noi, care să desfașoare în fața spectatorului, — pe scenă, nu în afara ei, cum face Teiu, de pildă —, o luptă ascuțită împotriva vechiului. Crearea unor asemenea eroi va înălțura, credem, și pericolul ciocnirilor căldute, rezolvate cu ajutorul unui tort cu alune. Este exact ceea ce foarte bine spunea Dumitru Solomon cu privire la Teiu, subliniind că „la deficiența fundamentală a conflictului, contribuie... realizarea nesatisfăcătoare a principiului opozițional pozitiv a piesei, Petre Teiu, care trebuia să fie investit cu trăsături umane, să trăiască, pe scenă, și nu doar să formuleze principii juste, în replici într-adevăr inteligente, dar reci” — observație formulată cu aceeași acuitate și de Mihnea Gheorghiu, într-o analiză care lărgeste interesant sfera discuției, arătînd că „Pentru teatrul rece” nu-și limitează primejdiile la verb, că avansează spre centrul motor al piesei „oamenii și conflictul”. Aceasta nu înseamnă însă, ciuși de puțin că aceste personaje trebuie să intre în scenă neapărat dezbărate de orice urmă de îndoială, de frământări, în postura de heruvimi. Pentru că, așa cum sublinia și A. Băleanu („Proble-

tualității, ci prea cunoscutele lamentări specifice mentalității mic-burghize, atunci care sînt aceste mari probleme și conflicte? Răspundînd la această întrebare, voi spune, mai întâi, că aflarea acestor conflicte depinde, așa cum pe bună dreptate remarca și V. Ripeanu, de măsura de adîncimea cunoașterii vieții, noțiune înțelesă „nu în sensul îngust al documentării, ci ca o atitudine estetică, de fond”. Este vorba de înarmarea cu cunoașterea temeinică a legilor de bază ale dezvoltării societății noastre, ale dialecticii acestei dezvoltări, menite să-i dea scriitorului posibilitatea să sesizeze, pe măsura acuității spiritului său de discernămint și a talentului său, acele elemente care alcătuiesc esența conflictelor din viața noastră. Sintem de acord cu Traian Șelmaru cînd scrie că: „E timpul ca ficțiologia, caracterismul, meschinăria și lipsa de ideal, slugăria și disprețul față de om, incapacitatea, lasitatea și lipsa de răspundere, inerția, egocentrismul și indiferența față de tot ce e pasione obștească și entuziasm creator, prostia înfatușată, intriga și demagogia „principială”, sub care se ascund de fapt imoralitatea și lipsa de principialitate, toate acestea și încă multe alte rămășițe ale blestematei societăți capitaliste să vină la teatru cu un sentiment de mai mare înfrigorare ca pînă acum, să știe că pe scenă există oameni ai zilelor noastre, mulți și pasionați de tot ceea ce e frumos și nobil și cu îndreptățit umera cu alte cuvinte pasionați de comunism și tocmăi de aceea conștienți de tot ce e vechi în ei și în jurul lor, și hotărîți să-și spună pe nume, să-l urmărească și să-l demaste, sub orice haină s-ar ascunde, să-l lichideze”.

În sfîrșit, ne îngăduim să luăm în discuție un aspect privind modul în care se desfașoară activitatea criticii noastre dramatice. Mai întii vrem să observăm că de o bună bucată de timp critica dramatică abordează cu o tot mai evidentă seriozitate problemele dramaturgiei noastre, că își spune tot mai hotărît cuvîntul. Uneori însă — și aceasta ne privește și pe noi, și nu în mică măsură — se creează impresia unei anumite distanțe între critică și dramaturgie, în sensul că ne apropiem de lucrările în discuție cu un astfel de aer: „Ia să vedem noi, cum stau lucrurile cu dramaturgia, ce faț și ce nu faț dramaturgiei”. O astfel de poziție — care, repet, nu ne-a fost nici nouă străină — nu e, firește, natură să favorizeze cel mai propice climat dezbaterilor noastre. Exigența, oricît de ascuțită ar fi ea, nu poate înlocui sentimentul de solidaritate covârșitoare cu munca dramaturgului, de prețuire, în măsura cuvenită, a realizărilor obținute. Or, în piesele dezbătute, asemenea realizări sînt, și ele vorbesc de o mai accentuată apropiere a dramaturgilor noștri de viață și de problemele ei. Despre ele s-a vorbit și nu s-au preocupat aprecierile pozitive. Aceasta și justifică însă sporierea exigențelor noastre; faptul că avem ce discuta, ne dă prilejul să abordăm cît mai ascuțit problemele dezbătute.

Dar nici luciditatea și exigența în aprecierea lucrurilor nu trebuie confundate cu lipsa de înțelegere a muncii dramaturgului. Avem nevoie de această luciditate și de această exigență, pentru că numai ele ne pot ajuta, pe noi toți, să ajungem la concluzii menite să îmbogățească experiența noastră, să ne îndrepte atenția spre ceea ce este cu adevărat esențial în activitatea noastră.

Dinu Săraru

CRITICA DRAMATICĂ ȘI PROBLEMA CONFLICTULUI

celor care au dat parte la discuțiile în jurul problemei conflictului în dramaturgie (V. Ripeanu, D. Solomon, V. Mîndra, E. Elvin, C. Căliman etc.), au căzut de acord că „de multe ori aceste conflicte nu sînt aprofundate în mod corespunzător, nu sînt rezolvate în toată intensitatea lor, nu sînt dușe pînă la capăt, escamotarea sau diluarea ciocnirilor care au loc în viața dușă la rezolvări „caldute”, neconvingătoare, micșorează dramatismul unor lucrări, coboară însăși valoarea lor artistică” (Ștefănescu — Discuție despre conflicte). Dar, în unele cazuri, asemenea concluzii judicioase au rămas pur constatative, neîncercîndu-se să se vadă și „de ce”, datorită căror cauze obiective” s-a ajuns aici — iar atunci cînd astfel de încercări s-au făcut, ori nu s-a mers pînă la capăt cu dezvoltarea lor, ori direcția principală a analizei a fost îndreptată în pu toată altă parte decît cea reală.

În amintitul articol din Ștefănescu se arată că „numai înfățișînd în vechi intensitatea ei lupta care se desfășoară între nou și vechi, poate fi relevantă în chip edificator, emoționant, întregirea forțelor și frumusețea a noului binor”. Literatură și revine astfel, datorită de o înfățișare, în paginile lirice, de proză sau dramaturgie, chipul omului nou, forța lui, capacitatea lui de a înfrunta vechiul, superioritatea lui morală, rolul lui hotărîtor în această luptă din care iese învingător. Pierzînd uneori din vedere tocmă această sarcină principală, centrală, a literaturii noastre, critica dramatică s-a lăsat ea însăși furată, după cum vom vedea în analiza și aprecierea unora dintre conflictele pieselor discutate, de apartenența lor de actualitate. Astfel, Valeriu Ripeanu are dreptate deprețat cînd, în foarte judiciosul său articol „Între idilișm și autenticitate” pune la îndoaia explicația lui B. Elvin care „susține că silabiciunile piesei lui Paul Everac „Costache și viața interioară” s-ar datoră faptului că, „dramatic vorbind, nu se petrec evenimente decisive, ci au loc niște discuții”. „Dacă am aplica asemenea criterii, comentează V. Ripeanu, ar însemna să situăm piesa lui Al. I. Ștefănescu pe o platformă foarte înaltă: acolo stă să sară în aer un reactor atomic! Mai mult decît altii nici nu se poate.”

Exemple asemănătoare ne pot fi oferite și de felul cum a fost analizată și discutată piesa lui Dorel Dorian, „De n-ar fi iubirile”. Un mare accent s-a pus în acest caz pe caracterul inovator al piesei, s-a discutat foarte mult dacă este sau nu o piesă de idei, dacă e întemeiat sau nu și s-a raportat la punctul de vedere al lui Camil Petrescu, privind o anumite specificitate implicată de teatrul de idei (N. Tertulian — D. Solomon), în sfîrșit despre jocul de replici, despre încă alte foarte multe lucruri, de altfel toate foarte interesante, dar mult mai puțin s-a discutat dacă conflictul, așa cum este el construit, are sau nu o bază logică, și mai ales dacă ciocnirea dintre nou și vechi își află o semnificație pentru realitatea zilelor noastre, despre ponderea pe care o au (sau nu o au), reprezentanții noului în acest conflict. În general, așa cum am mai spus, toată lumea cade de acord că Teiu, Bologan, Frîncu, nu sînt acele prezente vie, convingătoare, pe care le-am fi vrut și care ar fi trebuit să fie, pentru a reflecta veridic realitatea. Uneori, se fac asemenea concesive și îngăduitoare aprecieri: „Dacă dramaturgul ar fi reușit să aprofundeze câteva tipuri ce joacă un rol important în desfășurarea acțiunii — Frîncu, Danilov, Anca Mareș — piesa n-ar fi avut decît de câștigat” (Călin Căliman „Febre” — Contemporanul) — apreciere, fără îndoială justă, dar, în esență, lăsînd impresia că, mă rog, și așa lucrurile stau binisor. Ceea ce contravine realității. De altfel, trebuie spus că întreaga această critică se rezumă de un entuziasm cam prea puțin controlat, nu mai vorbesc de lipsa de discernămint. Alături, însă, asistăm surprinși la aprecieri cu totul neconforme cu realitatea și avînd darul să pună în lumină o regretabilă lipsă de exigență: „Consistent sînt conturate și figurile lui Simion, Frîncu și Danilov — în special a celui de-al doilea (!)” etc. (Al. Căprariu: „Febre” — Gazeta literară). Dacă lucrurile ar sta astfel, atunci nu știu dacă am avea prea multe de reproșat piesei lui Lovinescu.

Or, tocmă în lipsa de consistență a acestor personaje, pe care de fapt dramaturgul le și părăsește în cea de a doua parte a piesei, cînd greutatea conflictului se deplasează, de pe umerii lor, în cu totul altă parte, se află unul din principalele vicii ale lucrării.

Se întîmplă apoi să asistăm și la asemenea evoluții ale discuțiilor, amîndînd direct de evoluția conflictului din piesă. Adică se pornește de la sesizarea justă a ceea ce constituie esența silabiciunilor unui anumit conflict, pentru ca discuția să se desprindă total de datele piesei și să se desfașoare în sine. Este cazul cronicii lui N. Tertulian, care, așa cum am avut prilejul să arătăm, sesizează bine principala carență a conflictului din piesa lui Dorian. Dar, pînă

...nli trebuie dovedit că urmele lăstate în par sau pe asfaltul trotuarelor și tălpile omenești au o valoare documentară, oricât de curios și părea faptul că într-un discurs despre pneuri punem în problemă autovehiculele la temelia demonstrației noastre și problema mersului și jos.

Motive puternice, le ordin istoric ne îndeamnă la seasta, deoarece cauciucul de automobil, anvelopă zimțată, cu textura sa din fire de mătase, acest obiect expresiv al civilizației industriale moderne, simbol al vitezei și confortului în căutarea spațiilor terestre, a avut în trecutul țării noastre o mai mare răspândire tocmai acolo unde nu existau niște automobile, nici confort, nici civilizație: în mediul rural. Cauciucul de automobil a cucerit un loc legat de viața țărănimii sărace.

Ne vom mărgini să analizăm aici de o mică alcătuire din fier, țelidă, situată pe o mucle de am, acolo unde stăpânește casa și începe cimpul, într-un punct recare al panglicii bătorite ce mizează granița dintre ogoare și șul de apă al soselei, o alcătuire ciută din sticlă și fier — ciudată plică în interiorul ei nu se află nic. Se vede doar numai noriul uscăntat, păstrat ca mătură a ei zile de

r-o ordine logică, conștient, științific alcătuit, impusă de realitate, ca într-un proces de polimerizare (unirea mai multor molecule diferite într-una cu însuși noi). Nu e de mirare că omul la noi se simte din ce în ce mai bine de vreme ce mișcarea gigantă de repunere a vieții cu capul în soare, la verticală firească, mată, rălă, umană, fi dă un profund simțămînt de împacare, de armonie. În sfârșit, încep să dispară contradicțiile dintre el și viață.

Nu e nefiresc să dai noi destinații unui obiect uzat, să găsești felurite forme de a trage din el cât mai multe folosuri, e nefiresc și absurd ca omul să fie umilit de inegalitatea socială, să fie chinat de urjența obiectelor cu care se îmbracă, să înghețe în rămășițele unui obiect impropriu, săpădat de altul ca nelocitor (prin acest simplu fapt umilitor), e nefiresc înuman, revoltător, ca pe deasupra să fie disprețuit, înjosit, luat în deridere — opincarul și se spunea. Și absurd ca în virtutea transmisiei unui obiect, urmasii, apăsati de nevoi, orbăcând în întunericul vieții, de exploatați să găsească în firea lucrurilor portul opincii din cauciuc de automobil ca obiect modern, aparținând civilizației și progresului. Și absurd ca asta să fie preamărită de ci-

pidant, dinamic, filmul civilizației și culturii. Nu a câștigat poporul mai mult timp liber și mai multă mobilitate pentru a se instrui?

Viața în ploioare. Totul intră, cu fiecare an, în ordinea firească a lumii.

Era normal ca această țară, o țară a petrolului și a gazului metan să fabrice singură toată cantitatea de pneuri de care are nevoie, când practica mondială a fabricării anvelopelor a dovedit de mult că derivațel petrolului și gazului metan formează aproape două treimi din substanța lor.

Deodată, autobuzul științelor, sfărîmă cu pieptul său bombat ca de maresal în uniformă de paradă razele orizontale ale soarelui de dimineață, autobuzul, zic, deodată se înclină puțin, totul se înalță, spătarile scaunelor, îmbrăcave în plastic, devin mai, întine cu spinarea, ca la decolare, și motorul respiră mai accelerat și mai din plin. Pe platforma din fund, garnițele goale ale bătrinelor bulgăroase încep să zburde și să cîntăre, lăptăreșele, cu șorturi albastre dinainte, sporovăiau într-o stăvîlă stîlă.

— Cu asta ieșirăm din peisajul obișnuit, platformic, al Capitalei și intrăm în zona dealurilor sale, dealurile Văcăreștilor.

— Oprește, te rog, la fermă!

„Pe tăblița din stație scria: „Facultativă — Ferma Agnes”.

— Să oprești și la gospodărie! se auzi din nou apostrofat soferul.

„Între salcimi și oțetari, o seceră mare din tablă roșie, un arc de triumf susținut de doi stâlpi albi, dați cu var, întipărea pe rețină, din fugă, fosforescent și strălucitor un cuvînt simbolic: UNIREA. De aici înainte autobuzul nu mai oprea decît la capăt: „DANUBIANA”. A mai fost o „Danubiană”, fabrică de zahăr. O, atunci eram eminente agricole. Căruț rind vom auzi în fiecare zi: anvelopa „DANUBIANA”. Toți cei rămași erau, asadar, muncitori, ingineri și funcționari la fabrica nouă.

Întîi apăru și dispăru, ca o spinare de balenă în oceanul de aer însoțit, un acoperiș bombat, săntuit, inelar, lucind stins ca piumbul, un fragment de vertebrată gigantică, încordată, atentă la ceva, cumșie, apoi cerul pur, cimpul tăiat de zîmb verde, fragilă, a unei păduri cu specia de arbori neidentificabilă de la distanța la care ne aflam. Rămăse în stînga pînza subțire de pădure dintr-o țară și acoperișul nu mai fu o fată morgana. Deveni permanent vizibil, stabil, se mărea cu fiecare kilometru și, curînd, în plin cimp, sclipări orbitor ferestrele, acoperișurile halelor vecine, o suprafață de câteva hectare, tarcuri și pasarele și ivorul și vermilul suprafețelor exterioare și respirația albă a aburului deasupra oglinzilor turnate de soare în acoperișuri și pădurea albastră, metalică, a instalației electrice de transformare, drumul alb, prăfos, pietruit în prîpă, dar bătut bine de mersul greu, frecvent, al autovehiculelor care au deservit șantierul de construcție.

„Definitiv” se înalță demn, frumos, geometric — s-a desprins din peisajul aparent dezordonat al așezărilor de șantier care i-au dat naștere. Uzina intrupează idealul estetic, științific și al unei epoci de renaștere.

Acești pereți colorați suavi, ca de hotel maritim, reprezintă culmea rafinamentului, aici, unde se lucrează cu negru de fum.

„Înăuntru, înlepenit de giganteria și necunoscutul fantastic al tuburilor, rățit ca un Gulliver într-o țară a roșii, boțor și amestec, prin asociație, de automatizarea fabricilor de sticlă și de ciment (manevrarea total închisă a pulberilor). Toate formele de energie contribuie la automatizare, electricitatea, apa, aburul, aerul comprimat și toate formele de transport intern, vacuomul, benzile cu cărucioare, autocarele electrice, girghiile întrepătrunse care limită mișcarea minii omenești, fără suplețea și vibrația ei, dar cu altă mai impresionantă cu cît se simte rigiditatea, neînsuflețirea metalului.

Acum trebuie dovedit că un frumos cuvînt din limba română — a dura — cu sensul de a înălța o clădire care va răzbi pînă departe în timp, acest cuvînt avînd puterea emoțională de a arunca o punte inefabilă între prezent și viitorul aflat chiar la granița transafiriei a vesnicii, înseamnă mai mult decît încrederea omului în lucrul făcut. O veche problemă. Omul pieritor nu se poate împăca deloc cu gîndul că a venit pe lume, a luminat ca o stea călătoare cerul vieții și s-a stins în haos, fără ca urmașii săi să știe altceva despre el decît că din lumina lui s-au născut. Vrea să dureze, să se știe despre el ce a îndrăgit, ce i s-a pîrut frumos, demn, moral. Este o veche problemă. În semioșteritatea primitivă și fabuloasă a bisericilor murmurătoare înșuinate al preților a strecurat aberația vieții de dincolo.

Egeul lor rezidă cel mai elevat în dorința vie, pătimașă a milioaneilor de suflete de a trăi bine aici pe pămînt, nu de a muri cu speranță, căci nimeni n-a văzut vreun om murind cu plăcere. Nu numai în dorința de a trăi bine, dar în hotărîrea de a lupta, de a se îndirji (oricît de paradoxal ar suna a-

ceastă l) pentru a trăi bine aici pe pămînt, nu în cer. Cerul a fost deschis din nou, recent, de Nicolae și Popovici (ce este cerul? Copiii răspund și imponderabilitate) și n-au scăpat afară nici un fel de ingeri, cu atât mai puțin un dumnezeu.

Aici pe pămînt. Și în același timp și cu toată această pătimașă sete de a trăi bine cele câteva decenii ce ne sînt hărăzite, sau local datorită setei acestor creatoare, vrem să trăim dincolo de moarte! Atunci durăm uzine, case, școli și tot ce e necesar. Și cîștigăm atât de mult în omenie, încît spunem generațiilor viitoare: ceace vă lăsam noi vouă, nu se limitează la niște mecanisme care pentru noi au reprezentat o culme a perfecțiunii tehnice, ele sînt insensibile la felul de viață al omului, noi vă lăsam o orînduire socială care a durat un loc de muncă unde s-a format ceace voi numiți astăzi, în comunism, plăcerea de a munci. Noi am pus premisele acestui mare proces istoric al transformării muncii din datorie de omare în plăcere. Iată ce am iubit noi. Am iubit colorile vesele și v-am lăsat moștenire colorile vesele. Am înțeles că munca nu va fi nici o dată o plăcere dacă nu vom începe să înălțăm din ea efortul fizic care depășește granița sportivității și v-am lăsat uzine automatizate. Nu știm ce veți născoci voi, dar nu veți putea născoci nimic decît din plămînda vîntului născocirilor lăstate de noi. Roata e eternă, plugul de lemn nu e etern. Noi am considerat demn, moral, frumos faptul de a nimici misticismul religios și orice fel de misticism și ne-am satisfăcut năzuința de a trăi dincolo de scurta noastră viață prin rezultatele muncii noastre create pentru a cîștiga stima și respectul vostru. Am fost fericiți și am închis ochii împăcați la acest gînd.

Doar ca profan, privind materia fierbinte, viscoasă, contorsionată de un chin lăuntric, palpitîndă, prelinsă din gura căscată a unui dragon de aluminiu, lăsîndu-se încet, vie, monștruoasă aproape un țesut înform cu bășici ce se sparg și se închid, pociind ca o piele arsă, formînd serpi negri, lășiți între cilindri lucitori care meșteacă parcă la înfînt ceva ce nu se poate mistui, doar ca profan, zicte simți tentat să crezi că ai sub ochi o formă de viață, o parte a materiei esențiale, că asistă la chinul facerii.

De fapt, totul rezultă dintr-un amestec complex, decît de constructor de pneuri la capătul unui laborios proces de concepție; unul dintre aceștia, cap de gânditor, inginerul Decu Nicolae; surprins chiar în fața unor calcule, cînd șeful său, inginerul Strugaru, aducînd în biroul liniștit (bleu), stăpînit pînă atunci de forța imponderabilă și tăcută a cifrelor, un val de aer proaspăt, voia bună, energia și dinamismul omului care la viață în lătura ei intensă activă și se comportă cu certitudine unui general, îi cere dintr-o suflare să pregătească recepțura pentru un anume tip de pneu. Aceasta se petrece în fața unor birouri încărcate cu segmente de anvelope, ca niște antricoste negre. Secțiunile în care specialiștii desicifrează în filigranul pînzelor însușiri tehnice. Mai puțin expansiv, deși mai tânăr, ușor contemplativ, inginerul Decu, îi prezintă niște hîrtii la semnat și deși nu se gîndește atunci cu deosebire la chestiunea ozonului în rezolvarea problemei ce i s-a pus, ea îi este prezentă în minte; o imagine definită a legăturilor dintre anumite fenomene chimice și mineralul ozon. Cîți dintre conducătorii vehiculelor știu că atunci cînd respiră pe serpentinele soselelor din munți ozonul dător de sănătate, dacă în banda de rulare a anvelopelor lor n-ar exista anumite substanțe consumatoare de oxigen, s-ar produce o oxidare și rupere a moleculelor de cauciuc? (cu alte cuvîntele, cauciucul lor ar „îmbătrîni” foarte repede).

Dintr-un receptacul cu șapte suflete nevăzute, această substanță, cîntărită automat, transportată automat, intră în materia neagră ce se contorsionează între cilindri.

Intr-o anume sens e un chin al facerii, deoarece gigantul, cum am spus, a intrat în producție din mers. Rodajul se face nu în gol, experimental, ci direct în luptă pentru îndeplinirea cifrelor planului de stat. De atîtea ori pe zi folosim cuvîntul luptă în legătură cu munca — și pe bună dreptate. Niciunul din atribuțelile necesare ducerii unei lupte nu lipsește tinerilor (unii mai erau încă, acum doi ani, pe băncile facultății sau ale școlilor medii) cărora li s-a încredințat această colosală forțăreață de roboți.

De exemplu, curajul. Despre ce curaj poate fi vorba aici, unde totul se reduce la manevrarea unor butoane de comandă? E un curaj să fie în primire un utilaj necunoscut, misterios, sau încă plin de mistere și neprevăzut, fiind al doilea din lume; tinerii aceștia s-au „antrenat” în decurs de aproape doi ani, cunoscor în teorie (acum și în practică într-o mare măsură, firește) construcția și tainele funcționării, dar a punctea unui vas surprins de o năpraznică furtună (de punctul-geneză,

„STUDIUM” Foto: ION MICLE

Discurs asupra pneurilor

Reportaj de H. ROHAN

...mă recl, ploioase, cu vînt desmă, este mistișile prigonițe toată rade seceera omului singularic — sducie să împrimute, la capătul și punci îngrozitoare, un sac de orob dela moșier, — un noroi rece, ușor uscat, păstrat astfel înăuntru de vitrine. Pe frontonul de metal — vuzel urmelor omenești din perida capitalistă. După apariția automobilului. Stațiunea 23. Călcătura lui anonim înclățat cu opinci confilionate din pneuri vechi”. Privind cu mai mare atenție, în lumina acestor indiciți, descoperai, intr-adevăr, tipăriți în noroiul uscat, zimți bisunoscuți în cele două urme de ipsi. Intr-o inscripție cu caracter general, specialiștii „Institutului de Istoria Urmelor” făceau deosebirea între urmele lăstate de opinci și cele ale tălpilor de pantofi confecționate din cauciucuri de automobil la orașe, de către cizmarii, în timpul, ultimului război. Deosebirea era de natură, dar semnificatiile sociale se întrepătrundău, fără a fi identice, conducînd amîndouă la aceeași concluzie asupra modului de viață a populației rurale și orășenești reconstruite după urmele călcăturilor oamenilor.

tadinal nesimțții cu un cuvînt frumos: pitoresc.

Prieteni, nu vă înmărmurește această îmbucătăire a unui cerc perfect? Doar nu e îmbucătăirea unui obiect, ci sfîrșimarea armoniei, a logicii vieții! Pentru a fi purtat de mașină, proprietarul ei cumpăra pneu. Pentru a fi purtat de țaran în circă, cu automobilul cu tot, îl vindea, li mai scotea și bani din buzunar. A munci, a mîca, aparține aceluiași om. Un cerc perfect îmbucătăit arăta așa: unul muncea și altul mîca. Tăranul-vehicul. Vehicul al fericiții altuia. Da, domnule, am muncit pe pămîntul devenit roditor prin singele scurs în el al străbunilor mei și prin carnea lor îngropată în el, deci pe pămîntul dumitale. Și îți mulțumesc că mi-ai făcut această uzurare căci altfel cum puteam să-ți aduc eu prinșe mîncii de cereale care au rodit, căci dumitale îți se cuvînt deoarece n-ai muncit, deci rogu-te împrumut-mă și pe mine cu un sac de porumb căci sînt lîhnit și belesug de muncă, iar dacă în țară cumva mă betegese de tot, ce fericie îmi mai rămîne în primăvara viitoare dacă n-o să-ți mai pot munci dumitale? Și adaugă la asta, în loc de al doilea sac și cauciucul cea de la automobilul dumitale, cea spart, să-mi fac opinci, căci și eu sînt om.

Era absurd, nefiresc, neomnesc, ca o țară a cîmpurilor fertile, să fie instrăinată de poporul ei. Ce epouee înălțurarea acestui absurd! Mai sînt încă fierbinți scripeții care au ridicat viața la țară cu capul în soare. Nici o griji, se sprijină pe sute de mii de pneuri, pneurile a zece de mii de tractoare. Zece de mii de tractoare pe pămîntul colectivizat și pe cel al statului popular și uman, e, în sfârșit, logic, firesc. Intocmai așa trebuie să fie viața. Pînă de tractoare, de găini Leghorn, de scutere și noi, de autocamioane și gîște grase. Pneurile (inclusiv cele de motocicletă și scutere) cuceresc un loc larg în viața țărănimii colectiviste ca pneuri. Cercuri perfecte. Motocicleta și scuturul, și împac pe țaran cu viața. Îi răcoarește frunța insensibilă. O fabrică de pneuri e o fabrică de cercuri perfecte. Pneuri-armonii.

Și nu putem numi, fără a gresi, film, extraordinară mișcare a autovehiculelor pe soselele și străzile țării, nu am putea numi fiecare vehicul o seaventă dacă am calcula frecvența cu care trec pe sub ochii noștri? Filmul ritmului intern al economiei, pre-

...meridianele inereții

...ROBERT ROJDESTVENSKI

Un astfel de institut nu există, nici astfel de stații ale unui muzeu al urmelor de tălp omenești. Poate să trebui să existe. Oricum, amintirea, ea însăși un muzeu, fie că vrem, fie că nu, aduce pe diapozitivul reprezentărilor imaginea țaranului descult ducînd victorios pe umăr, ca pe o hîncușă de carne, anvelopa sfîșiată de explozie în timpul unei călătorii de plăcere a cutărui parazit trandafiriu, sau spectacolul straniu din vitrina chioară a cipaciului de periferie, jocul suprarenal al tălpilor „auto”, dar semnificatiile sociale se întrepătrundău, fără a fi identice, conducînd amîndouă la aceeași concluzie asupra modului de viață a populației rurale și orășenești reconstruite după urmele călcăturilor oamenilor.

...Oameni politici

...Oameni politici

...Oameni politici

„Cum e cu cele două Germanii? Sau: „Cu recoltele cum e?” Nu-i o-nimipare că înșine noi am ales totul acesta decît, de-ntrebare, N-avem prezidiu — ședințele, noi ni le înșim fără prezidiu — sala e-n schimb numai freamăt, un suflet de flăcări.

Preocupați, gînditori, bădăoși, iată-i în grupuri-clorhiază înconjurînd samovarele pașnice, iată-i pe cei de la „Sverdlov” — pe-ai noștri, și „unacearskii” sau „bilbiții” — cum li se spune, iată „șauameanii”, viitorii arhitecți, iată-i pe cei de la Mine, de la „Dzerjinski”, cei care-nvață să scoată minereuri de fier și cărbune...

Nechibzuile sînt uneori înflăcăratoarele noastre discuții. Cutezătoare, ideile — chiar dacă unele au și erori! Eu, însă, toate, cu bucurie stau și le-ascult, preamîndînd cutezantă aceasta! — Prin urmare, în viață, noi știm ce vrem! Sîntem, prin urmare, puternici — slabi, nicidicum!

Cu-adevărat, prin urmare, măreți! — de vreme ce nimeni nu vrea, dintr-o noi, să treacă prin viață cu ochii închiși! Astăzi că toate ne sînt vitale! Ne priveșc toate, în modul cel mai direct! Ale noastre sînt toate, (te)uri comune!...

Chiar dacă nu sîntem buni diplomați — departe de falma celor cu părul cărunt!... Noi altă vrem, tovarăși, dreptate pe-ntrăgul pămînt.

Totul li vrem echitabil, și demn, pînă la învidie demn... Nu sta de leama, Asta nu-i bine. Nu mai scînci: „Nu ne privește...” Ba ne privește!...

Vai, cît de mult ne privește! În aceste discuții, face fiecare cunoștință cu sine, ne descoperim pe noi înșine... Și, pe de-asupra în cîntecul noastre discuții, în încăperea plină de fum, asemenea păsărilor înfîlțite, zărele și filiiie-aripile.

...în romînește de BEN. CORLACIU

Săptămîna poeziei

Sina Dănculescu

Vera Lungu

Ora de schimb

Șoimi îmi sînt diminețile

Cisternele strecurau în adînc pulsul lung al iulielului,

oameni coborau de pe turla,
îmi strîngeau mîna toropîi de elanuri și ore,
îmi strîngeau mîna zîmbînd (ochii lor
căuau marea peste
flamura sării asemeni celor deprinși cu-nădîjmîle)
Și simțeam că eu nevoiesc de mine.

Îi auzeam pretulindeni,
Pe străzi,
printre casele pline de voci și mișcare,
sub luminile crude ce bat aerul cu pînțel de foc...
Ușile se zburteau de un vînt nevăzută,
ferestre zbucnuiau în afară,
scripșiri și claxoane jucau pe trotuar...
Îi auzeam pretulindeni —
ca-n marile parăzi, cînd eu trec
drepți ca adevărul și toată
lumea-mi călca pe urme.
La fel ei și-nvîrsoșea față spre mine,
Un cîntec! Un cîntec! — strigau,
sîn.

Și oameni coborau de pe noile sonde,
Oameni se reînălțau peste turlile-albastre.
Faruri se-ajutau vizionari în amurg,
Devenisem izvorul și-orizontul trezită de-acești pași.

Eram confluența și confruntarea lor mare,
Și nu mai eram decît dragostea
cu care ei treceau acum sub porțile
comunismului apropiat.

Ana Blandiana

Cosmonaut

Lăsați cerul să mi se facă păr și să fluture beați,
Dați-mi cer să mi-l torn în vine, să-mi fie sînge,
Pentru clipa asta singele meu de milenii vărsat
în toate revoluțiile lumii se-creangă și plînge.

Lăsați cerul să se scurgă prin mine ca să-l încerc,
Să-l ard burulenile fulgerelor strînse mînzunchi;
De-i otrăvit să-l trec prin trup ca printr-un cerc,
Să-l strîng venitul la mine-n piept și să-l înjungh.

Vol minăuții coapsele sării crude, facunde,
Îmbrățișuți copacii să crească, topii-vă ochii
de fier,

Fii gata marea înaltă să vă înunde —
Cer răcoros, cer aburînd, cer, cer!

În pilcurile șoimilor
diminețile mele, lucind în albul zîlei,
Din dimineață mersul contururilor-și ia
și, la porunca lui,
obieclele mi se supun fără să le dau putere.

Și-au pierdut greutatea și plutesc
prinse de aripile-mi — șoimi.

Am năpădit distanțele,
să-nredpt astrele nopților mele.
Plutire în oglinda strălucitoare,
riul meu e legat de rotirea lor
și de fișca lucru
prezent în formele zilelor.

Laurențiu Ciobanu

Zidarii

Și cîntecul se oprește în frunză
Și ni se pare că trece o egredă
Peste simetriile pe care le întind
Cu umerii de piatră oamenii șantierului.

Chior sufletul meu e creangă albă
Și mă uit cu o nostalgică liniștită
Dugă egrala cea palidă
Care a trecut dincolo de vînt.

Și oamenii se ridică și-mi spun
Că ar fi mult mai bine
Să las această creangă tinădră
Pe șantierul arid.

Și, de-odată, creanga mea în floare
Se cîntină sub strigăte de muncă
Și parcă și regretul absentei unei păsări
Alergă după zborul de dincolo de vînt.

Focuri

Trec și mă uit către albastrele blocuri
Cum se scufundă liniștite-n bărci de lumină
Și la ferestre sau numai în suflet marș focuri
Se frîmîntă-n noaptea citadină.

Cred că se-nloc de la lucru sudorii
Cu brațele pline de scînteie simlind artiștii
Ca la serbările populare. Trec noii
Căutîndu-și spre plăcile bogatele lor sacrificii.

Tot sînt deschis ca un viscol ușor înaltor
Și trec pe lângă albastrele blocuri,
Cînd în ireversibila seară,
Sau poate numai în suflet, se ridică marș focuri.

Grigore Hagiu

Constructor de tractoare

Gîndul sărit din frunte, viu
a-acrement pe dala hălet,
pulornic și subtil, în șasiu,

Iar celelalte gînduri, din rolire,
s-au împlinit în roți cu dulci contururi,
aceleași, dar mai albe la oprire,

și fierul și otelul strîns în raza
febrilă a mele lacome de cugetare,
s-a rînduit, și-a înflorit în trunchiul
nerăbdătoarelor tractoare.

Ce forță concentrată zace-n voi,
tractoare roșii și strălucitoare,
cu boturile calde încă
și proaspăt emaliate de cupioare!

V-am modelat cu grijă și pe inelele,
sîcătura voastră e frumoasă pentru că-s frumoasă,
și tot ce e mai bun și mai adînc în mine,
pe chipul vostru împede se vede
și izbitor de luminos.

Asemănare

Trăiesc la baza lumii,
acolo unde și mișcarea
se vede mult mai lute și mai clar,
prea fericit că pot fi solidar
cu cel ce mă visam mai înainte,
Sătul să tot amina,
zvirîit din mine înaltor,
eu lucrurile iar
mi le-am înțeles prin mîini, nervos,
le-am ars sau așezat în trepte,
nestăpînit rivalind săgețile liniilor drepte.

Și sînt bogat pentru că semăn altor oameni,
și oamenii îmi seamănă umerilor chiar mie,
sînt fericit de-asemănare,
sînt fericit că nu voi mai cunoaște moarte,
cu acești oameni laolaltă adîncind
un univers ce nu ne mai desparte.

Doză scrie pe tema „Poezia”

Ovidiu Genaru

Violeta Zamfirescu

Inceput

Venisem cu un cîntec pe buze fluturînd
În lumea veridică a colților de stîncă;
Eram entuziasmul la șaisprezece ani,
Căndărea o purtam la piept în partea stîngă.

Ții minte? Mai păstram în gesturi și-n cuvinte
Un clopoțel al școlii... El se-mpietă apoi
Cu sunetul matur al stîncilor străpunsse
În avalanșa cîntecelor noi.

Afară munții reci tăiau cu piscuri slavă,
Se mîldăia ca ramul adolescența mea.
A fost iniția oară cînd, spus în cor, îndemnul
„Hel rup”, de-o altă vîrstă a mea m-apropia.

Departate sti... aproape

A petrecut cîmpia,
Și umbrele copacilor,
Și rîu-aceștia a strălucit o vară.
Nu pot să-mi gîtu dorul și să-l, drum-un ape.
Departate ești, aproape...
Ăproape ești, departe...
Și frunze înghețate par umerii mei.
O sanie polară,
Tot lunecă-ntr-o noapte.

PORTRETUL ȘI FATA

de ALEXANDRU CALAIS

S-a întîmplat în vinerea aceea, după amiază. Cînd eram eu de serviciu pe etaj și l-au adus pe bătrînul acela cu hematează, cu hemoragie în stomac. Au fost atunci cîteva ceasuri, care altă dată ar fi foarte bine să nu mai fie. Cu oxigen, cu transfuzii. Parcă îl văd și acum pe feciorul bătrînului: era tînăr, să fi avut treizeci de ani. Alerga disperat pe sală — se pierduse. Trăgea de suportul acela pentru transfuzii — pe urmă l-a urcat în spate și l-a dus așa în salon, cît era suportul de greu. Nora bătrînului s-a nimerit să fie tot soră, la dispensarul din oraș, și m-a ajutat.

Cu bătrînul acela ne-am chinat două ceasuri: ba cu vitamina K, ba cu Hemosistan, încă o dată cu transfuzii. Pînă la urmă, l-am scăpat. Și nici operație nu l-au făcut. După două luni l-a trimis „șeful” la somno-terapie, să-și vindecă ulcerul acolo.

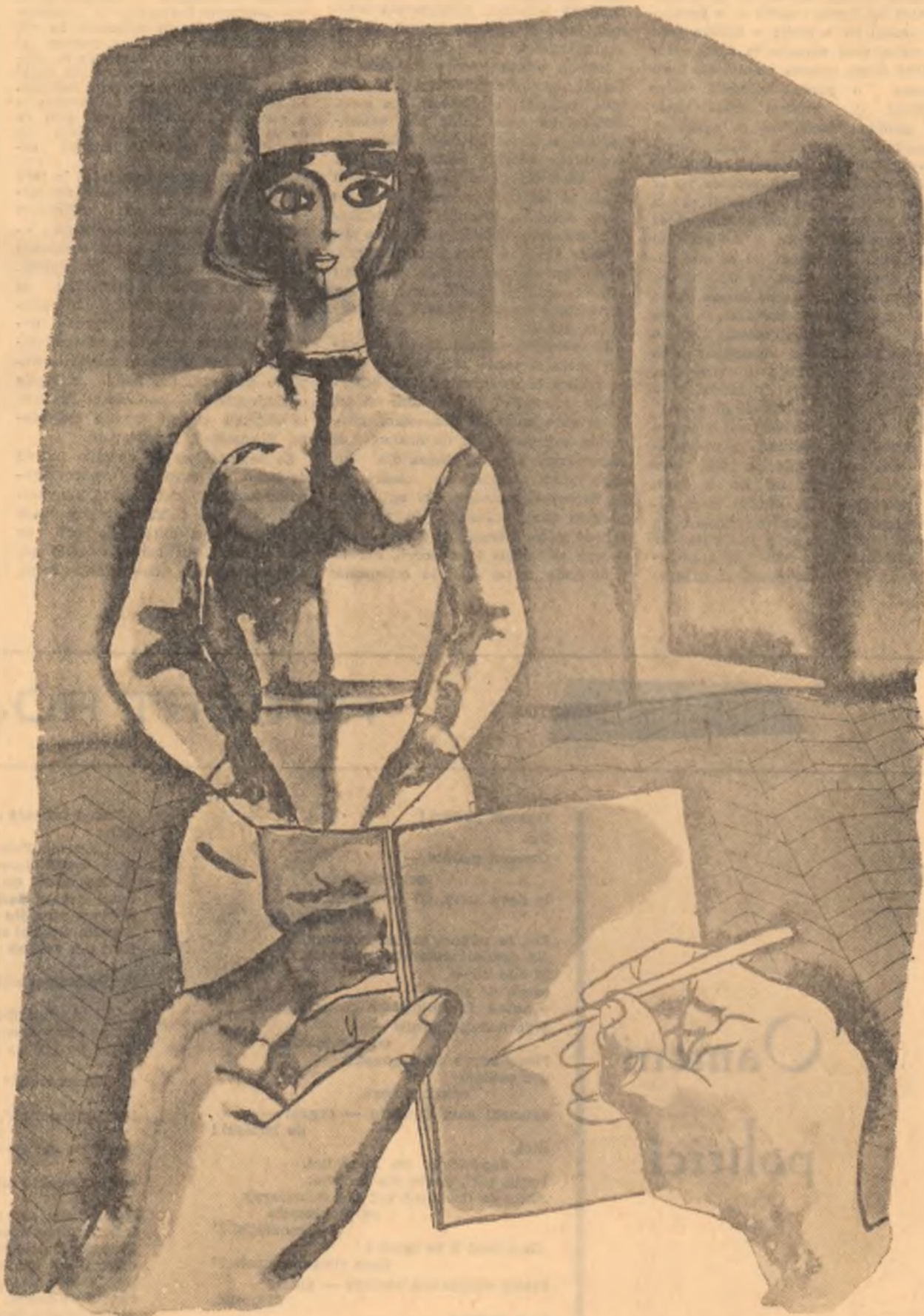
Dar atunci, îndată, știu că am fost foarte mulțumită. Și orecine cred că ar fi fost la fel. Cînd a venit el așa cum a venit, cu Salvarca, alb ca varul și avea tensiunea de aproape nici nu-l mai auzeam înima, și pe urmă să-l fi văzut cum deschide ochii și se uită la tine ca de departe. Ca și cînd într-adevăr s-ar fi întors de pe tărîmul celălalt.

Doctorul Mîncu s-a uitat atunci la mine și a dat din cap. Pe urmă mi-a spus: „Du-te, soră Marina, și adu-mi o seringă de douăzeci”. Alina mi-a sîmțit, dar parcă mi-ar fi spus: „A fost greu, dar acum al nostru e!”. Am văzut că tot așa l-a înțeles și nora bătrînului și s-a uitat zîmbitoare drept în ochii mei. Și atunci am simțit așa, ca o căldură în capul pieptului. Am plecat să aduc seringă.

La fel mi se întîmplă și alte dați. Cînd am cîte o bucurie, sau chiar dacă nu e o bucurie, ci numai o întîmplare plăcută, sau dacă văd uneori ceva frumos. Mi se umele inima tot așa. Și parcă, atunci, aș vrea să cînt. Și cînt. Așa eram și acasă, îi semăn mamei. Am învățat să cînt de la ea. Noi sîntem de la Rîreni din Muscel, de lângă Dragoslavele. La noi se poartă fote din acelea frumoase, țesute cu fir. Mama e mare meșteră la țesut fote.

Cînd termina cîte o fotă, o înălța, așa, în sus, să joace soarele peste țesătura aceea în fir și peste fluturii de aur și argint. Și de fiecare dată începea mama să cînte. Ziceau vecinele: „Haide, surată, să vedem fota nouă, a de-a isprăvit-o Rădăuța la lui nea Crisante. Ia auzi-o cum cîntă!”.

Altdată, cîntam amîndouă. De fiecare dată îmi spunea: „Cînd are omul o bucurie, să cînte. Cîntă și privighetoarea, cînt și de pasăre mică. Uite că se bucură și ea de viață!”.

Desen de RADU GEORGEȘCU

Pe urmă, cînd a murit tata și-a trebuit să duc la școala de surori, mama n-a mai cîntat multă vreme. Dar eu nici acum nu mă pot stăpîni... Așa a fost și în ziua aceea cînd m-a trimis tîșgul doctor Mîncu să-l aduc o sermă de la sterilizare... a părut bine c-a scăpat bătrînul cu viață. Mi-a venit să cînt bucurie. Dar n-am cîntat, era lume pe sală — doctori. M-am repede să aduc seringă.

Și tocmai atunci l-am văzut venind spre mine doctorul Vișinescu.

Adică, mai întîi nici nu l-am văzut — el m-a oprit-o dată mi-a pus mîna pe umăr și-am tresărit. Cînd m-am ațit la el rîdea. Pe urmă, s-a făcut serios și mi-a spus: „Sofia, doar o clipă, stai așa”. S-a depărtat de mine spre ușă. La început, nici nu l-am înțeles, ce vrea. Chiar îmi adăminte, că m-am uitat nedumerită la dînsul: ce s-o fi întîmț și-l văd că scoate lute din buzunar un calet lat, așa, cu albe, și cu creion. Se sprîjină de perete și se uită lung la el. Pe urmă, — grăbit, cu condelul pe hîrtie, Abia atunci mi-adus aminte că el e și pictor: că luase cu un an în urmă mîniul al doilea la expoziția artiștilor amatori. La concursul ăsta cîntat și eu în finală și mi-au dat mențiune specială.

Să spun drept, m-am gîndit că vrea să mă deseneze, în glumă, să-mi facă, cum se zice, o caricatură. Știu eu întru ce, poate pentru gazeta de perete? Atunci m-am încurc — mă grăbeam, era și cazul cu bătrînul. Zic: „Tovarășe tor, vă rog, nu rîdeți de mine. Și nici n-am timp — tovășul doctor Mîncu trebuie să facă glucoza la unul, grav”.

Doctorul Vișinescu nici atunci n-a ris. Doar și-a ațat ochii de pe calet și mi-a spus cu o voce care nu știu ce, parcă, i se schimbase: „Să nu te gîndești la o glumă n partea mea, soră Alioanei. Te rog mult, — chiar așa a te rog mult, du-i glucoza doctorului Mîncu, sau ce aș făcut, dar pe urmă vino tot aici”. Și-a mai spus o dată și nu te gîndești că e vorba de o glumă”.

Eram ațit de tulburată de întîmplarea cu bătrînul, tot parcă mi-am dat seama că n-a vrut să rîdă de mine doctor Vișinescu. Că vrea, cu adevărat să mă deseneze. Știu eu de ce — zice lumea că așa sînt artiștii. Dar nu puteam să stau de și l-am spus la repezeală ce se întîmplase cu moșul de al turla. Atunci a înțeles și m-a rugat să viu mai tîrziu, cînd mi-o veni schimbul. Să cobor în sala cea mare de lângă caletarie, că în seara aceea el este de gardă. Și către seară m-am dus.

A tot desenat, a tot șters, se încruntase, nu zicea nimic. După aceea, cînd să plec, m-a rugat să vin și a doua zi la bibliotecă, să mă deseneze mai departe. Am dat din umeri, dar m-am dus. Mai întîi, am stat așa, în picioare, cu mîinile în buzunarul șortului. Ca și atunci cînd leșisem din salonul cu moșul acela bolnav grav. Pe urmă, doctorul mi-a spus că pot să stau și în fotoliu. Un pic, tot îmi venea să rid și a rîs și tovarășa Vlăduț, bibliotecara. Dar el, nu știu ce i se întîmplase, că nu rîdea deloc, ci se uita cînd în calet, cînd la mine, lung. Și odată i-am zărit așa ca o căldură în ochi. Chiar m-am speriat, dar mi-am spus imediat că-i o prostie: doctorul Vișinescu vorbește de doi ani cu o fată și pe urmă nici nu m-am gîndit vreodată la el în felul acesta.

Nici el, se vede. Cînta știe, l-o fi plăcut cum s-a întîmplat să arăt în zilele acelea.

Am venit de cîteva ori la bibliotecă. Dar doctorul Vișinescu n-a vrut să ne arate ce desenează acolo. Se așeza mereu în colțul odăii, cu trusa pe o scaun înaintea lui și nu voia să-l tulbure cineva. Peste cîteva zile, a început să picteze și în culori de ulei. Eu am știut și înainte că pictează — nu degeaba i-au dat premiu cei de la expoziție. Și l-am ascultat: am venit de mai multe ori. Și atunci cînd eu eram de serviciu.

Nu mai cîntă și s-a supărat Lică pe mine și mi-a spus că nu mai îmi dă voie să mă duc. Zice: „Ce-o fi vrînd doctorul acela? Ia să nu te mai prînd!”.

Lică e prietenul meu. L-am cunoscut cu vreo șase luni în urmă, cînd am avut dîncolo, la policlinică, o reținuțe și mi l-a prezentat Coca de la fizioterapie. Un prieten de-al bărbatului ei. Lucrează amîndoi la cooperativa de mobilă de pe strada Morilor. Lică e acolo normator.

Mai întîi, am rîs, am crezut că glumește, dar pe urmă l-am văzut roșăta aceea de pe frunte, — todeauna cînd se supără cu adevărat, se înroșește pe frunte. Și nu m-am mai dus. De data aceasta, am zis ca el, Ba, pot să spun că un pic chiar mi-a părut bine. Nu știu, poate și altor fete le pare bine cînd un bărbat se supără pe ele din cauza unui alt bărbat...

Cercul literar studențesc „M. Eminescu”

Cu mai bine de cinci ani în urmă a avut loc, sub îndrumarea revistei „Viața studențească”, ședința inaugurată a ceneclului „Mihai Eminescu” de pe lângă Casa de cultură a studenților din București. De la înființare și până în prezent ceneclul a remarcat și îndrumat nenumărate talente. Tineri studenți, mulți din ei acum profesori și ziaristi, ingineri și doctori, au participat cu entuziasm și pasiune la ședințele ceneclului, aducând prozile, lucrări sau exprimându-și observațiile și impresiile despre creațiile prezentate. Cezar Baltag, Ilie Constantin, Grigore Hagiu, Darie Novăceanu, Dimitrie Cihiț, Corneliu Șerban, Nicolae Velcu — cu să cităm doar câteva nume — și-au răcit multe din creațiile lor în ședințele acestui cenecl. Numelor lor, acum cunoscute din volume sau prin prezența activă în paginile publicațiilor noastre literare li se pot adăuga multe altele (Sebastian Costin, Hr. Zviatos, A. I. Zăinescu, Florian Avramescu) și, frește, enumerarea nu se poate încheia aici.

Considerăm eficientă măsura de a nu limita activitatea ceneclului doar la ședințele de discuții asupra manuscriselor. Astfel, membrii ceneclului (mulți de la facultăți tehnice) au ascultat interesante și instructive opinii despre „idealul estetic al epocii socialiste” (M. Novicov), despre „Măiestria artistică și orientarea tematică a operelor literare” (I. D. Bălan), despre „Probleme ale muncii tinerilor scriitori” (Eugen Frunză), despre „Tehnică poetică” (Marcel Brestiaș), frește, o asemenea inițiativă s-a reflectat din plin în munca de creație a studenților, stimulându-le interesul pentru problemele teoretice, clarificându-le o seamă de noțiuni, răspunzându-se astfel la o mare parte din problemele cărora le căutăm explicații. Am sugera în această direcție, pentru viitor, discuții despre măiestrie, cum ar fi „rolul rimei în poezia unui scriitor”, „importanța ritmului”, „măsura în care elementele de prozodie ajută la împlinirea emoției și ideii poetice”. Utile, cu propunerea de a antrena în viitor pe toți membrii ceneclului prin orientarea spre cărțile cele mai bune și actuale, au fost și prezentarea unor recenzii, precum și organizarea unor seri literare (spre exemplu cea de la Facultatea de filozofie la care au participat peste 300 de studenți) în care cele mai bune lucrări ale membrilor ceneclului au fost citite chiar de autori. Se înțelege, toate inițiativele citate au avut un singur țel: acela de a stimula efortul creator al studenților, de a menține o atmosferă de lucru, de creație. Eșecul în munca de creație a studenților, cum am era și firește, discutarea lucrărilor membrilor săi, pentru a urmări nivelul dezvoltării fiecăruia, căile pe care ar putea eventual, să le urmeze. Ceneclul s-a dovedit o bună școală a prieteniei literare și a intrinsecității. Fără a fișa un academism searbăd, căutând să dea opinii o înută serioasă și competentă, participanții la discuții s-au apropiat cu atenție de creațiile prezentate, au evidențiat izbindă, realizarea intenției în opera artistică și au arătat totodată cu înțelegere și curaj nerezultele, lucrurile comune, neîreșite. A fost apreciat astfel înclinația spre poezia de idei a lui Paul Ciocic, dar combatute versurile formaliste, complicate, scrise doar pentru o imagine în sine, sau muzicalitatea fără conținut a versurilor altora, după cum s-au depistat influențele lecturilor, urmărindu-se în ce măsură ele sînt pozitive sau duc la un epigonism vizibil, fără perspective. Și, mai ales, s-a discutat în ceneclul despre semnificația și tonul literar, despre poeziile impersonale, reci, bine măsurate ritmic, dar fără să cuprindă un sentiment autentic. Discernământul și spiritul critic au caracterizat discuțiile. Spontanitatea și sinceritatea, prospețimea poeziilor Gabrielei Melinescu au fost bine primite, ca de altfel și poeziile poetului student Ion Crînguleanu, care nu a frecventat permanent ceneclul.

Au evidențiat înclinații certe poeziile unor tineri, ca Ion Butnaru, Jean Andreiță, Mihai Elin, Ion Teodorescu și alții.

Poate trebuie să subliniem că, pe înia exigenței față de creațiile prezentate, ar fi necesar ca în ședințele ceneclului discuțiile să devină mai concrete, mai la obiect, să se dezbătă mai atent anumite probleme ale tehnicii artistice, ale metaforei, Sectorul de proză, mai puțin bogat, a fost ilustrat prin prezența unor schițe inspirate din viața studenților („Secura de bronz” de V. Hossu), din lumea satelor („Planul”, „Familia” de Iulian Neacșu), a literaturii științifico-fantastice (romanul „Revolta sfinților” de George Anania, din care un prim capitol a apărut în colecția științifico-fantastică).

Inițiativa Casei de cultură de a alăcuti o culegere cu cele mai bune lucrări ale tinerilor poeți studenți merită a fi subliniată, după cum apreciem și preocuparea revistei „Viața studențească” de a publica în paginile ei poezii ale membrilor ceneclului și chiar mici profiluri literare, cu scurte prezentări (Gabriela Melinescu), cu observația că ar trebui să existe o mai mare continuitate în promovarea creațiilor studențești, realizându-se în revistă pagini de poezie și proză studențească.

Membrii ceneclului trebuie să fie atențiați mai mult în activitatea culturală de masă, prin realizarea unor texte de brigadă de agitație sau prin discutarea textelor de brigadă în diferite facultăți; prin scrierea și chiar interpretarea textelor pentru montaje literare, simpozion literare, procese literare. Ar fi interesantă participarea la activitatea ceneclului Casei de cultură și chiar aerea scenarilor. Acestea sînt doar câteva propuneri, menite să îmbunătățească și mai mult activitatea unui cenecl care, datorită specificului său, cuprinde oameni din imediata vecinătate a cărților și a ideilor. Am mai adăuga acestora necesitatea ca în facultățile tehnice să existe cenecluri literare (cel de la Institutul politehnic, condus multă vreme de criticul literar Gh. Achiței, a avut inițiativa și realizări apreciable) care să recomande cele mai talentate elemente ceneclului „M. Eminescu” al centrului universitar. De asemenea, biroul ceneclului va trebui să se preocupe și cu viitorul. În fine, trebuie să fie înțeles că ceneclul este un scriitor, tînar sau vîrstnic, care să împărtășească studenților din experiența sa.

În revistele literare, ca și în paginile „Științei tineretului”, ar trebui să fie mai des analizate sau prezentate creațiile membrilor unor cenecluri, inclusiv ale celui la care ne-am referit. Au existat inițiative bune în această direcție la „Luceafărul” și „Viața studențească” dar continuitatea unor asemenea acțiuni este evident necesară...

Nicolae Dragoș

Prin profilul ei, revista „Viața studențească” este chemată să contribuie la formarea studentului, dezvoltîndu-i personalitatea sub toate aspectele. Unul din acestea, de care nu se poate dispensa fiziologia complexă a viitorului constructor al comunismului, este cel al educației estetice. Specializarea în domeniul propriu de activitate, izolată de alte preocupări ale culturii, ar unilaterala viața noastră spirituală. Sarcinile multiple ale construcției socialiste necesită în toate ramurile de activitate oameni cu un bogat fond intelectual și afectiv, capabili să înțeleagă și să sim-

zată cu măsură cunoștințele de strictă specialitate și pe cele de cultură generală, beneficiind de o expunere clară, sistematică.

Trezirea interesului pentru artă se realizează apoi, cum e și firesc, prin publicarea lucrărilor literare ale studenților în paginile revistei. Poeziile aparțin în „Viața studențească” dau glas recunoștinței pe care tinerii o doțorează Partidului, făuritorul vieții noi (Laurențiu Ciobanu: „Autobiografie”), celebrează munca entuziasmată și creatoare (Mariana Filimon: „Ora de practică”) sau cîntă viirea noilor construc-

meriți rubrica „În aqua forte” și ciclul de reportaje despre institutele de învățămînt superior, în genere interesante, bine scrise. Ingeniozitate în minuirea satirei arată încercările lui Adrian Doholaru, care cultivă și reportajul, însă nu cu aceeași izbîndă uneori din cauza logicii necontrolate sau a verbiului. Eroul unui reportaj s-a născut la 24 august 1944 și cînd abia împlinise vârsta de doi ani (!) s-a proclamat R.P.R. Reporterul ține neapărat ca acesta să vibreze în momentele „cruciale” ale vieții, pentru a-i descoperi nepuizabila rezervă de sensibilitate și nu-l

nalăm unele articole și cronici literare judicioase semnate de Dumitru Micu, I. D. Bălan, Ion Bucheru. Izbutil și utilă ni se pare pagina închinată lui Caragiale satirei arată încercările lui Adrian Doholaru, care cultivă și reportajul, însă nu cu aceeași izbîndă uneori din cauza logicii necontrolate sau a verbiului. Eroul unui reportaj s-a născut la 24 august 1944 și cînd abia împlinise vârsta de doi ani (!) s-a proclamat R.P.R. Reporterul ține neapărat ca acesta să vibreze în momentele „cruciale” ale vieții, pentru a-i descoperi nepuizabila rezervă de sensibilitate și nu-l

Tineri creatori în studențiatea

ță frumusețe a acțiunilor pe care le întreprind. În dezvoltarea vieții afective a tineretului studios, arta are un rol de căpetenie și el a fost înțeles în mare parte de redactorii „Vieții studențești”. Călușirea studenților pe cărțile atât de sinuoase ale artei a fost făcută eficient în ultima vreme, prin materiale care contribuie la educația lor estetică. Intervențiile unor specialiști în diferite ramuri ale artei, ca George Bălan („Studenții și muzica „grea”), Mihai Novicov (Studenții și literatura), Valentin Silvestru (Studenții și teatrul), T. Caranfil (Studenții și filmul) au do-

ții citadine (Tabaras Stelian: „Noi, constructorii”). Mai peizbutite sînt poeziile prilejuate de activitatea profesională a studenților, cum ar fi cele care au ca temă examenul (Iordan Popescu: „Primul meu examen”, Paul Ciocic: „Festiv de examene”). Se observă că acest gen de poezie a fost solicitat numai în preajma acestor evenimente, de aci aerul lor de improvizație, fără atîngere cu viața launtrică a studenților creatori.

De puțină atenție se bucură lucrările în proză ale tinerilor studenți. S-a promovat cu precădere schița satirică sau reportajul. O notă bună pentru revistă

crută nici de situațiile ridicole: „La 14 ani a primit buletinul de identitate, leșind pe stradă, lui Tatu Gabriel îi venea să oprească trecătorii și să le spună, parafrazîndu-l pe Maikovski: „Priviți! Invidiază-mă! Sint cetățean al Republicii Populare Romine!”. Cititorul este îndreptățit să caute în reportajele publicate nu caracterizări plate de personaje, ci imaginația vieții reale, complexe. Aceasta s-ar fi putut realiza prin cultivarea schiței cu conflict etic, deosebit de actuală în raport cu problemele vieii studențești.

La sectorul de critică literară, sem-

Concursul literar al revistei „Luceafărul”

În întîmpinarea celei de a 15-a aniversări a proclamării Republicii noastre, revista Luceafărul organizează un concurs literar.

Lucrările prezentate la acest concurs vor îmbrățișa problemele majore ale desăvîrșirii construcției socialismului în patria noastră.

Lucrările vor fi trimise pînă la data de 1 decembrie

a.c., cu mențiunea „pentru concurs”.

Sînt considerate ca intrate în concurs și lucrările valoroase ale tinerilor scriitori și ale membrilor cercurilor literare publicate în acest an în revista Luceafărul.

Se vor distribui premii pentru proză, poezie și critică literară.

Fondul de premii este de 12.000 lei.

George Boltoz: Deși versurile nu mai au stîngăci și sînt, în general, clare, nu reușesc să decoleze de la suprafața unor simple observații poetice: „E o stradă nouă, / N-am nici vîrsta mea, / Iar casele acestea luminoase / Au pe ferestre, printre flori și cîmăși, / Și aerul din jurul lor vibrează / De cîntec / Și de schelele ce-abea / De-o zi au coborît și au zburat — / Ca păsări luctoase și albastre — / Pe locul unei alte demolări.” Sint, de fapt, niște grațioase jocuri comune. Într-o altă poezie, aceeași atmosferă, realizată cu aceeași mijloc: „Mirajul citadin s-a împlinit: / Pe ferestre sîd roșii muscate, / Pereții poartă culorile mării albastre / Și întreaga arhitectură a noilor palate / Are ceva din privirile noastre.” Nu e rău, desigur, dar este încă prea puțin față de posibilitățile d-tale.

D. Petrovici: Nu pare bine că, terminată școala, ai fost repartizat în cel mai tînar oraș al țării, Onești. Cu atât mai mult cu cît acorzi o valoare de simbol acestui fapt. Primele impresii, destănute în „Problema aceasta a timpului...” nu sînt însă îndesajul de organizate poetic. Poemul se pierde în exclamații care diluiază ideile: „Timpul aici e-n mintea noastră / E tînar ca și noi / E prietenul nostru / Și-n fiecare zi îl înfrumusețăm cu munca noastră, / Da, aici timpul lasă-mă muncă și tinerete / Tinerete și muncă / Afirmațiile sînt incontestabil pline de adevăr, dar nu implică un proces de creație poetică, fiind la îndemina oricui.

Borhanța Popescu: Deocamdată nu putem înregistra decît intenția. Versurile par spontane, dar utilizează formule depășite: „Vouă celor 16 ani, / celor 16 undiri de apă lîă, / celor 16 zile senine, / celor 16 clipe / etc. Pentru a reține atenția cititorului, ar trebui ca fiecare vers să vină cu o imagine nouă.

D. Mazilu: Multă înțelegere, vorbe goale: „Acolo pe aproape / Pe tîrîm meu natal / Mă voi scîlda în marea ce vadu-i de coral / Mă voi culca la umbra de sclîci și de plopi / Ca apa să mă-mproasteve sărături de stropi”. În primul rînd, vadul este impropriu pentru mare. Apoi, vaduri de coral în țara noastră? Poate, dar numai ca o comparație... Cît privește dorința exprimată în ultima linie, versuri, e prea puțin pentru a genera o poezie / Nu se poate spuna nici „focul unui bid”, iar a „trîmbița din lîă” în nici un caz! Pentru trîmbiță există trîmbița. Nu forța sensul cuvintelor.

Vasile Radu Ghenceanu: În unele strofe se întrevăd posibilități: „Soarele meu urcă-amiază, cu el / Întrep pe drumuri căutate / Și-a-năncins în trunchi înăncă-nel, / contur durat din ore repetate”. („Întrep” sună cam căutat în acest context.) Nu ne-a plăcut, însă, s-a-năncip cormana lunii în etate” imagine barocă, umflată. Poeziile ni s-au părut asemenea imaginației d-tale: „O stea / ce-a ars pe jumătate”. Nu sînt suficienți conștienți, se grăbesc să ajungă la concluzii.

Irina Talpoz: Sint, fără îndoială versuri notabile în mai toate poeziile pe care ni le-ai trimis. Din păcate numai versuri izolate, deoarece nici o poezie nu este dominată de o idee clară. Par note respicte prin caiet. Inspirația folclorică ar trebui să te conducă spre lucrări atent înșinate, din punct de vedere al imaginei. „Măruș roșu” se apropie oarecum de aceste corințe poetice, și deaceia o și transcriem: „La mine-acasă în grădina / Un măr casa mi-o lumina, / As pleca de lîngă tine, / Roșii tău pe loc mă ține, / Și te frîngi din brîu cu totul, / Mi te-ngrăuiază rodul, / Cînd te-motorci cu ramurile / Umbrești casa, gearurile, / Soarele spre asfințit / Chipul roșu te-a privit, / Și chiar după soare-pune / Măruș roșu e-o minune”. Așteptăm altceva.

Ionuță Făgăraș: Din tot ce ne-ai trimis, reținem aceste două versuri lapidare: „Orice om de pe stradă mi-e un prieten / căruia ai putea să mă destăinuiești”. În rest, prea multă vorbărie.

Nicolae Cochinescu: De data aceasta, poemul sînt diluate. Imaginile mai grațioase se pierd în apa continuă a vorbelor. O imagine ca: „În noaptea asta marele telescop astronomic / a trecut Orionul și Leda, / cu ochii lui mari / căutînd miera albă a altor tîrîmuri”, — este într-adevăr interesantă, dar de folos cădat, înainte și după ea, gîsim versuri de genul: „Știi care / cite fete dansază, / cite fete visează, / cite fete sîrăută / în noaptea asta?” Aici este o enumerare banală, care poate continua oricît, fără să creeze poezie. Se cere un efort de concentrare, deoarece o idee majoră poate fi lesne minimalizată printr-o tratare superficială.

Vasile Pop: Reproducînd „Cîntec”, socotim că îți dăm și răspunsul favorabil pe care, desigur, îl aștepti: „Stelele cerului / le sprîjin în două priviri, / O, iubire, / ca să te cuprînd / nu-mi trebuie brațele zărilor, / ci numai două cadente de poem”. Ceea ce vrem să subliniem este îndemnul de a nu le opri, totuși, numai la asemenea scurte constatări lirice, insuficiente pentru alte teme sau stări sufletești. Deocamdată, așteptăm cu încredere viitoare versuri.

Dumitru Țigănuț: Este evident că d-ta ești nu numai îndrăgostit de poezie. Judecînd după câteva dintre poeziile trimise, putem afirma

că ai depășit stadiul primelor încercări și, deci, sîntem îndreptății să așteptăm mai mult. Atenția ne-a fost atrasă mai ales de „După furtună”, „Am deslușit o furtună / Clătinată spre stînga și spre dreapta sever. / Manșa tractorului pîrea o antenă-acordată / Și mina-ntr-o cîmăși pură, și sub cer / Vîntul cu pielea tulburător de crăpată, / Și muzica vîntului descăscătîndu-se-a unde / O-adunase antena, și îndelung a vibrat. / După furtună e verticală antena și tacu: / Palmele, muzica și-au gravat-o pămîntul brăzdat.” Tocmai pentru că aici se realizează un echilibru între troni, n-am înțeles de ce în celelalte poezii apelezi la metafore distonante, căutat-originale. De exemplu: „Deaurile, ca un cozonac învechit / Peste măsură, s-au arcurt / Și s-au retras tot mai sus și-au înșinat / Cîmp pietros lîngă sat”. Adăuc așa se întîmplă cu un cozonac învechit? Parcă nu ne vine a crede... Alt exemplu: „Și cîmpul, încovîindu-se ca un pește în cirilic, / Brazda lăsat-a ca valuri pe apele sparte, / Și-au poposit berzele și cîrnul albe / Pînă pe dealuri / au desfiat și mult mai departe.” Ce anume au desfiat berzele? Cîmpul, comparat cu un pește în cirilic? Parcă nu prea merge... Ferește-te de astfel de originalități și încercări, deocamdată, să îți menții linia din „După furtună”, care ni se pare mult mai proprie. Și deci mai originală.

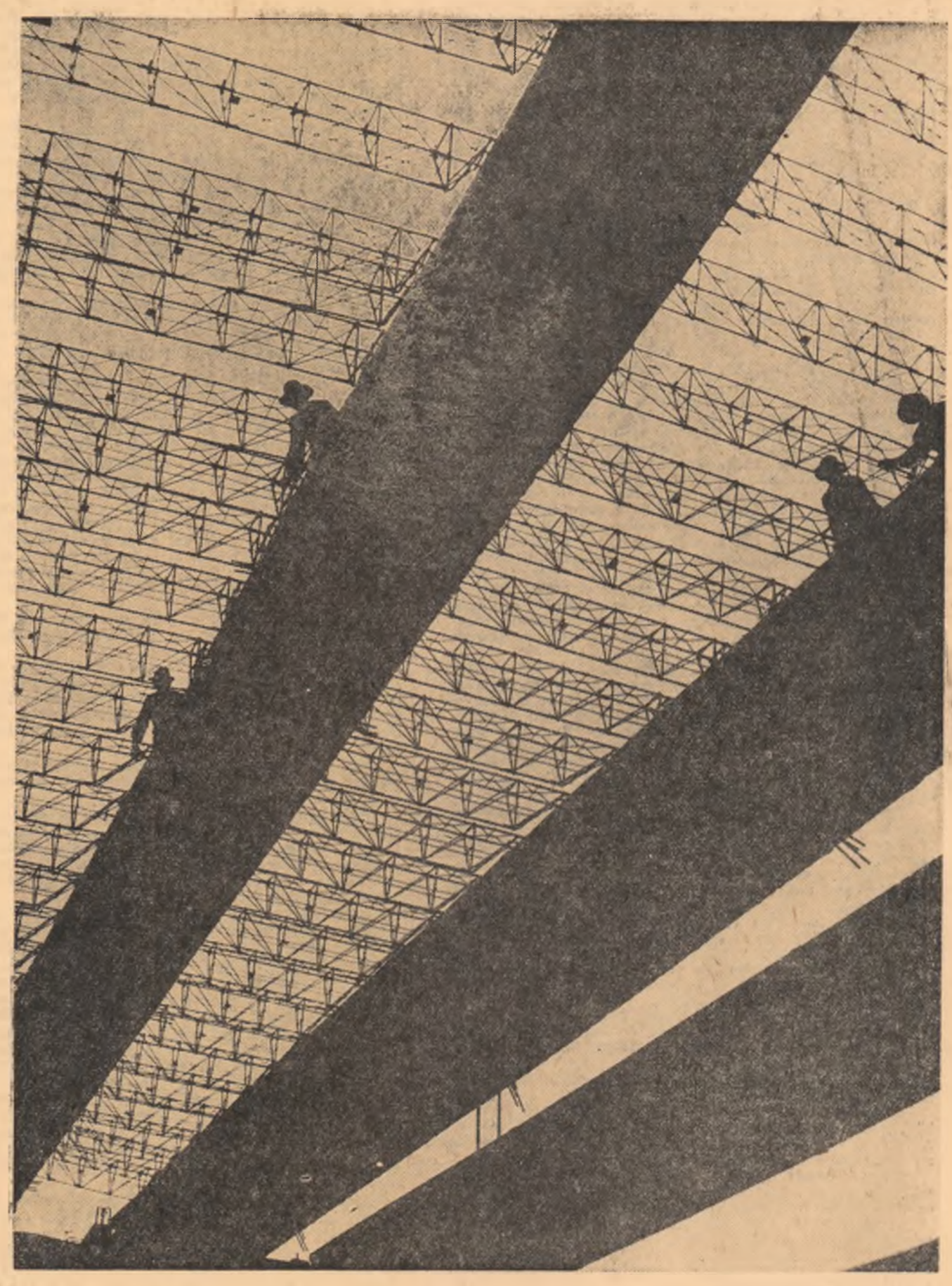
Octavian Vora: De fapt, poeziile d-tale sînt un fel de fabule, dar moartea lor nu este întotdeauna demă a sta la baza unor versuri. Iată, de exemplu, „Oulă”: „Liștia își împliet, voioasă, cubul, / În desigur stufului, / Și curînd îl umplu cu ouă, / Pe care le clocea / Visînd la ciridul de pui. / Apele cîrscură, însă, fără veste. / Dar săbăteciunea nu se pierdu / Pentru alții, / Ci înlîă cubul peste ouăle înecate. / Și înca altele. / Care este moartea? / Ia fața unei pierdute, sau a unui înșac, să pornim de la capăt? De acord, dar această idee nu simte nevoia unei liște și a unei întîmplări exprimate atît de simplist. Celelalte poezii („Scrumbiile”, „Caisul” etc.) sînt pe aceeași linie. Versurile închinăte căucerii cosmosului suferă de anemia ideilor poetice.

Elena Pruta: Ne pare rău că v-a descurtat răspunsul, care dealtfel nici nu avea un asemenea scop. Cerem iertare că nu am putut pune în discuție toate poeziile trimise. Am mai explicat și în alte ocazii că ne este cu neputință să procedăm astfel. Pe adresa revistei vin zil de poezii. Ne străduim să răspundem fiecărui autor, dar selecționăm versurile care ni se par mai semnificative. Ceea ce ne-ai trimis acum este hotărît sub nivelul posibilităților d-tale. O poezie intitulată „Poezia” cere, chiar prin titlu, o mare bogăție de idei și imagini. Aceste versuri nu ne pot, deci, satisface: „E un izvor de apă vie / Din care înșat ai bea și înșamînt. / E cerul nesfîrșit bîut cu sticle, / E chipul drag al omului iubit / E amintirea caldă-a prietenie, / E pruncul ce dîos îl își la sin” etc. Locuri comune. Așteptăm altceva.

Mihu Dragomir

MAI TRIMITEȚI:
Ana Lazăr — Vaslui; Mihai Munteanu — Slobozia; Alexandru Grivița — București; M. D. Glodeanu — Craiova; Ignea Loga — Nicolai; Pufu Vioreica — Mărășești; Octavian Gabriel — Deva; N. Anaru — București; Constantin Măzilu — Tîrnăveni; Ada Dumitriu — Costești; Al. Flaviu Teo — Drăgășani; Cristea Mircea — Eugulești; Ioana Lăbescu — Timișoara; Ion Durac — Tirgoviște; Tudor Moldova — Iași; George Pocreanu — București; D. Baloescu — Reșița; Dorin P. Mănușureanu; Constantin Voiculescu — Cădășești; Chiva Traian — Giurgiu; Ionel Giurgiu — Alba Iulă; R. A. Strimbu — Sibiu; Tudor Sorgho — București; Luiza Catilina — Băbăia; Virgil Tănase — Galați; Beti Iosif — Cluj; Mihail Mocanu — Săclăroara; N. Prelipceanu — Curtea de Argeș; I. Catană — Pitești; Ave Ichim — București; G. Mazilu — Giurgiu; Nicol Stelian — Tulcea; Octav N. Trașcanu — Comănești; Al. Popescu Negură — Arad; Octav Măbedini — Sibiu; George L. Ostafi — Suceava; Ion Pirvulescu — Cludenova; Ilie Dan — Bîla; C. Sutaru — Borzota; Florea Dincă — București; Carsiad Adrian — Târlaru; Panai Teodor — București; Romeo Negrișor — Cărbunești; Gheorghe Izbășescu — Onești; Macavei Nicolae — Corteni.

DEOCAMDATĂ NU:
Marius Pencovici — Giurgiu; D. Stanciu — Sf. Gheorghe; Stanciu Silen — București; Ion Nichita — București; Gh. Dabija — Fl. Honești; Erich Klotzberger — Onești; Tit. Gheorghiu — Cluj; Constantin Pîlaton — Cluj; M. Mihaltan — București; Ion St. Ștefan — Alexandria; Petrescu Alexandria — Piatra Neamț; Bojian Constantin — Viteaz; Dilanța Dan — București; I. T. Vladu — Rîmnicu Vilcea; Pavel Constantin — Fetești; Sergiu Sirbu — București; Oltaru Elena — Galați; N. C. Ștefan — Oravița; Rodica Simona — București; Cornel Nistea — Alud; Maria Parachevscu — Tirgoviște; Buda Constantin — Brașov; Păduraru Dumitru — Roman; Bucsa I. Vasile — Bacău; Roman Robu — București; S. Simion — București; Ion Munteanu — Solmaru; Cristian N. Popescu — Galați; Ostafi Alexandru — Dorobol; I. Ionescu Modoi — București; M. Mar — Roman; Mîșcol Gheorghe — Timișoara; G. Neagu — Făgăraș; Emil Galero — Roșieni; Vasile Coban — Cîrligăni; Haiducu Maria — Orașul Dr. Petru Groza; I. Jbeberan — Lugoj; Jean Cherulescu — Craiova; Cătălina Maria — Buzău; Anghel Teo — Lehliu; Ungureanu Silvia — București; Nicolai Bîntă — Văleni de Munte; I. Popescu-Dăneșii — Timișoara; Cornel Zemora — Sebes; Boran Vichente — Volsova; Burnel Toma — Petrești; I. D. Tămășanu — București; Antoniu Constantin — Roman; I. Năsturescu — Pucioasa; Grigore Paul — Satu Mare.

Fotografia de ION MICLE

Spectacole — Arte — Sport — Spectacole — Arte

CUM SE PROGRAMEAZĂ ȘI SE POPULARIZEAZĂ FILMELE...

Multe din realizările obișnuite în domeniul prezentării filmelor se datorază și muncii lucrătorilor din Direcția Rețelei Cinematografice și Distribuției Filmului. Dar cu toate succesele obținute, D.R.C.D.F. nu a reușit să se ridice încă la nivelul cerințelor crescânde ale maselor de spectatori. În anul trecut, în schimb, filme slabe ca „Haiducii din Rio Frio”, „N-a fost în zadar”, „105 la soția albă”, „Ultimul meu tango”, „Numai o glumă”, „Un pumn de noie”, „Mongoli” au rălat neîngăduți de mult.

În anul de asemena prea puțin în schimb, filme slabe ca „Haiducii din Rio Frio”, „N-a fost în zadar”, „105 la soția albă”, „Ultimul meu tango”, „Numai o glumă”, „Un pumn de noie”, „Mongoli” au rălat neîngăduți de mult.

producție a studiourilor franceze, „Contele de Monte Cristo”. În același timp, un interesant film inspirat după o lucrare picturală „L'Espresso de Tormes”, este prezentat la cinematograful V. Alexandri. Filmul „Le Docteur” de seama și lungimii, pentru „Incasări”, formele de prezentare a filmelor slabe?

Problema filmelor „de succes” și a filmelor care ajută îndepărtarea planului de spectatori este lăsată, altcând timp cit E.R.C.D.F. nu face decât pentru popularizarea filmelor bune, iar conducerea cinematografului nu dovedesc preocupare în acest sens și spirit de inițiativă. Așa de pildă, materialele de prezentare a filmelor sunt în cele mai multe cazuri șterse, neatrăgătoare, inexpresive, ele rezumându-se la redarea chipurilor actorilor „principali sau la înfățișarea unor scene nesemnificative.

În ceea ce privește găzduirea de noi filme pentru popularizarea filmelor, pentru a se face cunoscute spec-

talităților ideile, problematica, eroii, nu se văd regulate multumitoare. Cele câteva simpozioane, întâlniri ale muncitorilor cu creatorii sau prezentării de filme în întreprinderi sînt cu totul nesatisfăcătoare. Există încă obiceiul de a se populariza filmele pînă la apariția lor pe ecran, pentru a li apoi cu desăvîrșite uitate.

Problema „incasarilor” nu trebuie să preocupe mai mult decît găsirea unor forme noi de prezentare, atrăgătoare, convingătoare, care să-i ajute pe spectatori să deosebească cu mai multă ușurință ideile filmului, calitățile lui artistice. Lucrătorii D.R.C.D.F. trebuie să lîne seama, în primul rînd, de faptul că filmul a devenit la noi o artă populară, de masă, care contribuie din plin la educarea oamenilor muncii, la mobilizarea lor în vederea construirii socialismului și că trebuie să facă totuși pentru ca această mișcare a artei cinematografice să fie îndepărtată cu maximum de eficacitate.

Silvia Niclău

TINERI ARTIȘTI PLASTICI: ION NICODIM

Printre tinerii artiști care încep să aibă o „biografie” mai consistentă și — pînă la un punct — reprezentativă pentru cîrțile vremii, este și pictorul Ion Nicodim. Din numeroasa și dăruita pleiadă de artiști formați în anii puterii populare, el s-a dovedit în ultimii șase-sapte ani, unul dintre cei mai singuricioși și mai dinamici creatori — și aceasta pe multiple planuri de activitate.

Recent, Nicodim ne-a mărturisit: „În lucrarea aceea cu Horia, pornisem luînd drept pildă elanul lui Delacroix, dar pe parcurs am trecut prin atîtea experiențe de construcție și mișcare, încît nu a mai ieșit ceea ce am dorit”. Faptul acesta de insuficiență fixare a concepției și tratării sau de inegală rezolvare a celor gândite s-a mai petrecut și în alte compoziții, deoarece Nicodim caută mult și nu poate găsi totdeauna ceea ce caută. Așa și cu compoziția „30 Decembrie 1918”, expusă în 1957. Aici, coloritul viu și dra-

Pasiunea aceasta pentru pluralitatea modalității de împodobire a exteriorului și interiorului și-o manifestă și în alte obiecte și materiale. În 1961, a creat, împreună cu soția sa, specialistă în textile, pictorița Ariana Sorescu-Nicodim, un splendid covor (4,50 m. pe 3,80 m.) făcut din deșeuri de bumbac multicolore. Deși adeseori covoarele au numai motive geometrice, predilecția pictorului pentru concretul uman și transfigurarea lui poetică l-a determinat să înfățișeze, în mare și cu chip de om, soarele, alături de o pasare parcă descinsă și ea, ca și soarele-om, din folclorul nostru, din imaginația artiștilor din popor, care mereu au umanizat elementele naturii și au dat vieții tot felul de simboluri. Covorul acesta — cu un colorit în parte luminos, în parte umbrat — simboliza dialogul dintre zi și noapte. Și aici decorativul avea viață și poezie, iar materialul mișcă de-a relief figurilor și sugera valori tactile.

Om cu inteligență viu, mereu frământat de gânduri și visuri, pictor și poet, iubind lecturile și meditănd pe marginea lor, încă nu lipsit de unele confuzii — căci spontaneitatea sa nu este controlată totdeauna de gândire, așa cum, uneori, nici creațiile sale nu sînt deosebite pînă la capăt cu consecvență — Nicodim aspiră, la cei treizeci de ani ai săi, să fie un artist complex, care să răspundă mai din plin cerințelor vieții noi. El își are drept model stimulator pe pictorul sovietic A. A. Deineka, pictor de sevelet și autor de compoziții monumentale în mozaic și frescă, ajuns la o pură măiestrie, sau pe muraliștii progresiști ai Mexicului și pictorii de mari compoziții revoluționare ai Italiei. Artist și artizan în spirit contemporan, om de bun gust, rafinat în sensul pozitiv al noțiunii — avînd afinități cu multe arte, de la arhitectură la muzică și de la pictură la poezie, el caută tocmai întrepătrunderea acestor arte, spre a le pune în serviciul vieții noi.

Creator cu profunzimi lirice și bogat în fantezie și imaginație, avînd un cert și viu simțămînt pentru culoare și decorativitate, Nicodim este, pentru moment, mai puțin realizat în compozițiile cu oameni în situații concrete, unde trebuie să cîștige mai multă forță de pătrundere și individualizare, pentru ca personajele să fie cu adevărat reprezentative. Este ceea ce se străduiește să dobîndească în compoziția „Eliberarea”. În arta cu preocupări alientat decorative, însă, a dat de pe acum lucruri remarcabile. Nu am dorit totuși să se realizeze numai pe făgașul artei monumentale, ci și în acela al picturii de sevelet, unde de asemena el a progresat — mai ales în peisaje și în acele poeme picturale.

Nicodim urmărește întrepătrunderea dintre arta monumentală și pictura de sevelet. Crede că amîndouă au aceeași țeluri și aceleași mijloace. Aceleași țeluri au, dar mijloacele diferă totuși, chiar dacă un aspect decorativ potențează, uneori, și compozițiile sau portretele de sevelet, ori peisajul și „natura moartă”. Pictura de sevelet cere mai multă concretitudine definitorie, oameni adînciți și individualizați, dacă vrea să-și îndeplinească mîierea. Realismul socialist oferă infinite posibilități de stiluri și modalități de expresie, dacă nu i se nesocotește țelul suprem: înfățișarea realității în transformările ei revoluționare, în marile semnificații contemporane.

matic sugera avîntul revoluționar, dar expresia și atitudinile personajelor, redată în mișcare, ar fi avut nevoie de mai multă adîncime și articulație.

Rămînînd încă la pictura sa de sevelet, amintim că, în anii următori, tînărul pictor a dobîndit multe realizări în portrete, ca acel simplu și emoționant „Portret de student”, în care expresia de meditație a tînenetii este vie și autentică, iar ușoara stilizare decorativă și coloritul redus la două-trei tonalități (predominînd albul) ajută la reliefaarea expresiei amintite. Reușitele au fost și mai ample în unele peisaje, ca aceea „Priveliște de la marginea Bucureștilor” (1957), remarcabil construită și plină de atmosferă caracteristică, aici atît desenul pictural cît și coloritul propriu-zis fiind stăpînite deplin de către artist. Darul lui Nicodim de a reda poetic atmosfera locală, l-au demonstrat și peisajele dobrogene, expuse în cadrul expoziției personale din iunie 1958. Trezînd de la descrierea mai obiectivă la evocarea lirică, pictorul a creat mai tîrziu acea priveliște bucureșteană cu blocul-urn, profilat într-o atmosferă în care elementele arhitecturale, alăturare turului, cîntau poemul construcției socialiste. Lucrarea a nedermit pe unii, ca și alți poezii picturale și contemporanității, acesta realizat cu mijloacele naturii moarte. (Am subliniat, în repetate rînduri, cît de referențiat este acest termen de natură moartă, cînd tocmai în acest gen pictural se redă de obicei extrasul vieții, ogîndirea poetică a ceea ce este viu și nu mort, sau static din realitate).

Imaginația la care ne referim, prezentată la expoziția regională de anul acesta, înfățișă cîteva elemente simbolice ale construcției socialiste: o masă aflată pe un șantier, o haină de muncitor, o mistrie, niște frunze și un fragment de țîlul ziarului „Scînteia”. Folosind o pastă aspră și albă, ce-ți sugera nemîiocul tencuială cîldurii și reliefind unele porțiuni sau elemente ale imaginii, pictorul a creat o adevărată și vibrantă metaforă poetică.

Paralel cu asemena căutări și realizări în pictura de sevelet, Nicodim a creat o seamă de lucrări monumentale-decorative, direct legate de arhitectura noilor construcții socialiste. Pictura murală de la Casa de cultură a tînenetului din raionul N. Bălcescu — înfățișînd aspecte culturale din activitatea tînenetului — are deosebite calități de compoziție și ritmică, un colorit viu și optimist, o mișcare expresivă. A făcut două panouri în mozaic la Onești, înfățișînd industria și agricultura socialismului. A lucrat vitralii. A cioplit, cu același simț decorativ, emanînd din uman și neațutînd abstracționismul, unele capete de dobrogene și a împodobit plăci de ceramică smălțuită cu diferite imagini stilizate, inspirate de caracteristicile locului și de tradiția populară. O primă înmînușiere a acestor variate ineletrînciri de pictor, sculptor, ceramist-decorator a avut prilejul să o realizeze, împodobînd pereții Casei de ospați de la Eforie (1962), unde pe cîrămida de sticlă spongioasă, cu diferite nuanțe și reflexe, el a aplicat un relief de teracotă, reprezentînd bogățiile Dobrogei și, de asemena, plăci de ceramică, smălțuită, cu figuri stilizate de păsări și pești, alături de soarele dardnic al locului, aici folosînd incrustații și nu reliefaarea.

Petru Comarnescu

Intîlnirea

Campionatul de fotbal a prilejuit anul trecut afirmarea unui talent real: Chiriță de la Metalul Tirgoviste. Despre diferența și corectitudinea lui un mai vorbit. În ciuda faptului că echipa a făcut cale întoarsă în „B”, Chiriță a primit aprecieri unanime, care l-au adus într-o vreme în lotul divizionar secund. Îl cunosc de mult, din anii cînd învîntam în aceeași clasă, la liceul „Văcărescu” din orașul lui Cluj. Avea o pasiune: fotbalul (fati ghiciri!) și un idol: portarul reprezentativei maghiare Iamosul Grosics. Lovînd cu putere mingea de clorop sau de spuma de mare, în recreații, Chiriță vedea mereu în fața lui un imaginat Grosics pus în dificultate. Poza marelui portar era lăunată în cartea de istorie, iar performanțele colecționale cu grijă.

Au trecut ani... Scațor pasionat a devenit fotbalist cunoscut

În chiar orașul copilăriei. Echipa metalurgistilor are în el o extremă de temut.

După ce a jucat cîțiva ani în campionatul regional și mai apoi în „B”, Chiriță a fost — peșteru un an — chemat să joace la Petrolul Ploiești, unul din cluburile noastre trîntase.

Chiriță s-a antrenat o vară întreaga cu mîla străduință. Urma să deuteze doar în divizia „A”, oaza spre care gonesc „cîmpurile” iutur formajilor din țară, adevăratul Eldorado popular cu fete morgane.

Într-o zi, antrenorul Onă i-a spus: — Băiete, pregătește-te! Debutezi! — Joc în prima etapă?

— Nu, mai devreme. Ne vizitează Tatabanya, echipă minerească din R.P. Ungară.

Asadar, înainte de a debuta în „A”, extremă stîngă avea să susțină un meci internațional.

A sosi ziua așteptată. Jucătorii saluă publicul, portarii se îndreapă spre postul lor. Dar, uimire! În poarta maghiară apăra Grosics, idolul bălăului de la „Văcărescu”, cel care are simpatizanți pe toate continentele lumii. Arbitrul îiurea. Drida primise balonul, îi trimise înainte, lung, la Chiriță, dar un iundas maghiar e mai iute. Chiriță stăruie, recucerește balonul, trece ca o năluca printre trei adversari și... șutează cu seie.

Go!

Tribunele sînt în picciara. E 1-0 pentru Petrolul! Cel care scoate mingea din pasă e însuși Grosics.

În minutul 1 al carierei sale sportive internaționale, Chiriță, a înscris un gol strălucit, singurul gol al echipei sale în acel meci (1-1) în poarta urmașului lui Zamora și al lui Planicka!

A fost o „întîlnire” memorabilă.

Barbu Cioculescu

La artiștii de tip nou, creșcuți în spiritul socialismului, constatăm, în mod vădit, nevoia de deșurare și comunicare pe eșe simple meșteruguri nu o au nicodată. În îndeleptirea noastră de critic, am înțînît multe exemplare de meșterugari comercianți, care declarau cu cinism că nu pun nici o țușă fără bani și calculau cît le rentea fiecare minuire a pensemii ori a dăltii. Unul mai bătrîn, plecat peste hotare, îndemînat meșterug doar cînd era vorba să împodobescă cu bani grei, în timpul bucheștilor, paviloanele țării la expozițiile internaționale, incropind cu zeul negustorului picturi murale și mozaicuri, nu s-a obosit nicodată să facă vre-o expoziție ori vreun gest grațios. De aceea, „arta” lui nu a avut nicodată răsunet, fiind „expresia” unui suflet meșchin, dezgustător de interesat. Alți suflete, alte năzuinți, altă disponibilitate au artiștii din vremea desăvîrșirii construcției socialiste și mai ales cei mai buni dintre tîneni. El tîn să participe necondiționat la făurirea vieții noi și — ce și în cazul lui Nicodim — de cîte ori nu reiau aceeași operă pentru a fi mai multumitoare, pentru a se încerca pe ei înșiși și a răspunde cu cînte cerințele vremii?

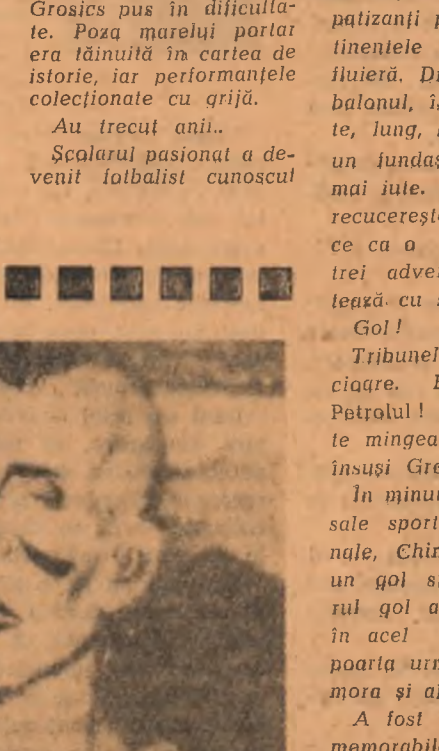
Născut în 1932 la Constanța, copilărînd într-o familie de muncitori care au dus greul vieții în cele mai caracteristice condiții ale proletariatului de odinioară, Nicodim a absolvit, în 1956, Institutul de arte plastice „N. Grigorescu”. Încă din timpul școlii se făcuse cunoscut prin compoziția „Luchian și Enescu”, luîndu-și diploma cu altă compoziție, „Horia, Cloșca și Crisan”. Amîndouă lucrările au fost expuse și nu au scăpat atenției iubitorilor de artă și criticilor dornici să descifreze de la primele manifestări posibilitățile talentului și drumul prielic dezvoltării ulterioare. Se vedea în ele prezența unei gândiri mai elaborate, daruri de caracterizare umană și de construcție plastică foarte făgăduitoare. Compoziția cu Enescu cîntînd în fața pictorului tîntuit de boală, bunul și marele Luchian, exprima, pe lîngă altele, însăși venerația tînrului învîtațel față de iluștrii înaintași. Din lipsă de documentare suficientă, Enescu era însă înfățișat prea tînar, neaccentuîndu-se faptul că marele muzician a venit la Luchian cînd se afla în culmea gloriei și, deci, omăgiul său a avut și mai mult preț, decît dacă i-ar fi cîntat un „copil-minune”. Cei trei ăror ai poporului, Horia, Cloșca și Crisan, evocați în cealaltă lucrare de debut, aveau veridic și oarecare măreție, dar lucrarea arăta că în cursul elaborării autorul trecuse de la avîntul revoluționar, pe care inițial dorise a-l ogîndi, la o înșurire oarecum statică și fără dramatism a mai multor personaje.

N. TONITZA:

CLOVNUL

G. T.

Hecate (Muzeul din Constanța)

Îndrăgită de tineretul nostru, muzica popoarelor din țările Americii Latine și-a cucerit un loc larg în repertoriile orchestrelor, radioteleviziunii și, firește, al discului.

Nostalgia caldă și căncîrtoare a cîntecelor și dansurilor acestor popoare, veselia lor candidă, optimismul caracteristic sînt purtate pe ritmurii dense și pasionale de o rară vivacitate, de o plastică originalitate, vîdînd împletirea, cu efecte imitabile, a surselor indiene și spaniole, tîneretea unui folclor multiseclar. Este un fapt că astăzi ritmurile de cha-cha-cha, flamingo și calipso înlătură pe acelea, mai tocite, rupe de folclor, prin trecerea anilor, ale jazz-ului nord-american. Încă acum treizeci de ani, Aldous Huxley, călătorînd prin America centrală, prooroca succesul de care se vor bucura aceste dansuri.

În țara noastră, folclorul Americii Latine ne-a parvenit prin sursele sale cele mai curate: echipele de tineret de la festivaluri, formații muzicale oneste, tributarate prostului gust comercial. O astfel de formație a fost „Los Paraguayos”, condusă de Alberto del Parana, formație care ne-a vizitat în mai multe rînduri, precedată de admirabila Margot Loyola, cîntăreala chinădă.

Mai multe discuri „Electrocord” sînt destinate să perpetueze repertoriul variat și bogat al acestei micuțe dar foarte vivace formații. Posibilitățile formației lui Alberto del Parana ni se dezvăluie lîmpede, de pildă, în celebra „Malaguena”, executată cu brio, într-un aranjament excepțional. Înregistrarea poate fi comparată de discografia noastră cu altele două, remarcabile și ele: aceea a lui P. și E. Garcia (discul sovietic D-003321) și Dan Constantinescu. O serie de alte melodii consacrate completează discurile: Cascabel, Quien seto, Cu-cu-ru-cu-cu, Maria Dolores, Besa me mucho, Bajo el cielo del Paraguay etc., etc.

Amestecul de melodii dansante, române și cîntece nu diminuează valoarea discului, desi îl privează de o destinație precisă. Cîteva învîntamite se desprind din ascultarea ansamblului „Paraguayan”, ca de exemplu inventivitatea mereu brează a membrilor orchestrei, darul improvizăției — fie el și rodul unei munci savante — antrenul excepțional, care nu lasă nici o clipă apăsătoare să respire, nici chiar pentru a remarcă textele cîntecelor vîtuste ale cîntecelor (cîci, dacă în cantonetele italiene pinea și sarea o formează perechea cuore-amore, aici corazon, alma, paloma, revivir, etc.), naivă tenacitate, în fine, trazarrea cu totul remarcabilă a solistului, care nu teștează un cuvînt, un sunet măcar, potoșul, eland sîtu, contagios. Ascultat pe disc, ansamblul „Los Paraguayos” pare compus din de trei ori mai mulți membri decît are în realitate, ceea ce nu se preț împlință cu ansamblurile noastre de muzică ușoară. Remarcabilă calitatea sunetului — poate datorită, cel puțin în parte, sonorității deosebite a instrumentelor specifice.

Florin Dragu

CONSFĂTUIREA DE LA PALATUL PIONIERILOR

LITERA TURĂ PENTRU COPILII

DIN CUVÎNTUL PARTICIPANȚILOR

Luni 8 octombrie a.c. a avut loc la Palatul Pionierilor din București, Consfătuirea cu privire la unele probleme ale literaturii pentru preșcolari și școlarii mici, organizată de Secția de Literatură pentru copii și tineret, cu sprijinul Biroului Uniunii Scriitorilor și al C.C. al U.T.M.

La consfătuire au participat, în număr mare, scriitorii, criticii literari, graficienii, redactorii, educatori, învățători și instructorii de pionieri.

La începutul consfătuirii, s-a dat citire referatului „Probleme ale literaturii pentru copii mici”, prezentând opinia în genere judicioasă și bine argumentată, a doi tineri critici literari — Eugen Simion și Matei Călinescu. (Prima parte a referatului a fost publicată în Viața Românească Nr. 9 a.c., continuarea urmând să apară în numărul viitor al aceleiași reviste).

În cele ce urmează, reproducem discuțiile pe marginea referatului.

Salutul acad. TUDOR ARGHEZI

„...a să putem face o literatură mai bună a copiilor, trebuie să ne referim la copilul din sufletul nostru, rămas copil și dorit să rămână copil pentru frumusețea și poezia noastră a tuturor, bunici, părinți, frați și surori.

A păstra copilul în sufletul nostru, nevătămat, este pentru noi părinții și scriitorii o perpetuă tinerete. Însă trebuie să ne ferim de titlaturile care jignesc copilăria. Trebuie suprimate din edițiile consacrate lor, termenii didactici „literatură pentru copii”. Copilul este încă din leagăn o personalitate delicată și acest pentru am simțit totdeauna că-i suferă, cum mă supără și pe mine. Acest pentru face o clasă ca de infirmii, care n-au voie să iasă din categorie.

Așteptăm de la scriitorii tineri, care, calendaristic sînt mai aproape de copilărie, literatură tinăra într-adevăr.

esențialul este să nu piară nicodată din sufletul nostru copilul. E de dorit ca nici profesorii, nici învățătorii să nu-și uite pe catedră și la note de studii, candida copilărie.

Unii din noi uită să surâdă. Aș dori un suris permanent și fraged pentru toate editurile și toți scriitorii. Problema esențială de nuanță.

Dați-mi voie să vă îmbrățișez copilărește.

Al. Popovici

literatură pentru copii, în genere, a căpătat o asemenea dezvoltare, încît ea a depășit de mult faza încurajărilor, se mișcă în propriile ei coordonate, manifestată ca un sector înalt al literaturii noastre socialiste.

În acest sens, dramaturgia își are și ea o contribuție nu puțin însemnată. Un teatru de proză pentru copii, douăzeci de teatre de păpuși, emisiuni speciale de teatru pentru copii, o secție de desene animate și filme de păpuși, iată, ca să spun așa, baza materială a dramaturgiei, teatrale și cinematografice, ne propunem să încercăm să facem o mică incursiune în domeniul realizării din acest sector.

Conceptia marxist-leninistă, asupra literaturii pentru copii, dezvoltată și adâncită de Gorki, stă ca un îndrumar și dramaturgului.

Față de nivelul general al literaturii noastre, față de nivelul cultural al copiilor noștri, e cazul să ne punem întrebarea dacă și dramaturgia răspunde întru totul misiunii sale.

În ultimii 10 ani, în afara unor creații mai vechi cum sînt cele ale maestrului Victor Eftimiu, „Înșir-te mărgărite”, nu foarte mulți autori s-au apropiat de teatrul de copii, cu lucrări care să depășească un interes limitat.

Teatrul pentru preșcolari și copii mici pretinde o acțiune esențializată la maximum, cu o mișcare violentă, în sensul unor contururi bine marcate ale conflictului, cu acțiuni intense și cu multă veselie.

În același timp „morală” trebuie bine gândită, exprimată precis, implicit acțiunii și conflictului. Sensurile ascunse, voalate, titlul diluat cu apă de flori, sinuos, nu merge la inima spectatorului.

O dezbateri organizată de revista „Teatru” și publicată în ultimul număr, dezbateri care a reunit scriitorii, critici, regizori, actori, a dovedit cit de complexe și variate sînt problemele acestei arte și cit de mult sînt preocupați și pasionați cei mai buni creatori de sensul educativ.

Marele succes al teatrului „Tăndărică” peste hotare, valoarea mereu crescîndă a unor colecții din provincie, Cluj, Oradea, Timișoara, Craiova, Constanța, Tg. Mureș, sînt o garanție a faptului că cele mai bune realizări dramatice ca text își vor avea totdeauna o măiestră transfigurare scenică.

Un sector care-și așteaptă de mult împlinirea, este cel dedicat copiilor preșcolari.

Dincolo de câteva lucrări destul de oarecari, „sectorul” n-are realizări prea remarcabile. „Pogonici” publică din cînd în cînd scenete jucate în numeroase grădinițe și cămine de zi. Însă insuficient.

În ultimii ani, repertoriul teatrelor de păpuși s-a îmbogățit, a crescut ca nivel artistic. În primul rînd s-au făcut încercări — mult mai izbitoare — de a se aduce eroul contemporan — pionierul, pe scenă: Mihai Stojan, Gică Iuteș, L. Mușatescu, Mircea Sintimbreanu, Viorica Huber, Viorica Filipoiu, Mioara Cremene, Lili Marton și în mod deosebit, Valentin Silvestru, a cărui piesă „Necazurile lui Șurubel”, s-a bucurat de succes.

Urmînd exemplul lui Gelu Naum, al cărui volum „Cartea cu Apolodor” s-a bucurat, prelucrată dramatic, de un mare succes pe scena Teatrului „Tăndărică”, ca și exemplul altor autori ca: Marcel Bresașu („Bondoce”), Nina Cassian („Prințul Miorlău”), scriitorii ar putea da un sprijin substanțial Teatrului de păpuși.

Cu mult succes a apărut eroul pionier pe scena Teatrului pentru Tineret și Copii, în spiritul și inspiratului „Salut voios”. Doi tineri autori, E. Jurist și C. Mustățea și-au făcut un debut mai mult decît promițător, abordînd tocmai cele mai stringente probleme ale actualității, privite prin prisma universului copilului de școală.

Trecînd în continuare la unele probleme ale filmului de desene animate și păpuși pentru copii, tovarășul Al. Popovici a spus:

„Filmul de păpuși și ca valoare artistică a rămas în urma teatrului de păpuși.

Varietatea tematică majoră, mijloace de exprimare lapidare concise și mai ales spirituale, foarte spirituale, ritm alert, multă lumină și mișcare, un nivel tehnic și artistic mai elevat, iată ce așteptăm de la creatorii filmelor pentru copii și bineînțeles de la scriitorii scenariști.

E drept, că nici cronicele, articolele teatrale operate, prompte, competente, nu vin totdeauna în sprijinul acestor creații.

Anii comunismului sînt aproape și copiii vor fi cetățenii lui. Datoria noastră e să-i creștem puțernici, să-i creștem cetățeni luptători, sensibili și iubitori de frumos totodată.

Teatru e prima lor treaptă artistică. Să facem ca această treaptă să fie cit mai aproape de culmile artei.

1.000.000 de spectatori copii pe an. E o cifră și totodată, o răspundere, care spune mai mult decît orice.

Octav Păncu-Iași

„...ealitățile noi cer un limbaj nou, noi modalități de creație chiar cînd, sau poate mai cu seamă, se adresează copiilor mai mici.

Mă întreb: cum poți să scrii despre viață și despre visurile puștilor de azi cu mijloace învechite?

Întrebarea e firească, pentru că se scriu destule povești și poveștioare într-o manieră cu totul desuetă.

Coloac de salvare îl aruncă literaturii noastre pentru cei mici numai studierea temeinică a proceselor etice, morale, cetățenești, care se petrec cu copiii de azi, în familiile lor, în întreaga noastră viață, totul exprimat astfel încît materialul să-și găsească propria haină tăiată după ultimul jurnal al gustului de azi. Nu-i ușor, fără îndoială că nu-i ușor, dar după cite știu, nici nu corespunde visului nostru de scriitorii comuniști căutarea cu luminarea a lucrurilor ușoare.

Pentru aceasta, însă, pretențiile deloc exagerate ale „Luminii”, exigența unor buni redactori ai Editurii Tineretului, nu-încă destul.

Nu mă refer numai la faptul că radioul, care își motivează lipsa de exigență și, implicit, de gust, prin volumul mare de materiale transmise, ar avea încă multe de făcut pentru stimularea autentică a literaturii noastre noi. Ci, vreau să subliniez, în primul rînd cit de necesară ar fi înscrierea pe o agendă permanentă a Uniunii noastre de creație a dezbaterilor privind literatura pentru cei mici.

Referindu-se la propria sa creație, vorbitorul a spus:

„Obişnuiesc să citesc cărțile pe care le scriu. Și, în legătură cu ele, aș putea să vă spun că există o anumită parte în referat care critică ultima carte a mea, și în legătură cu această critică eu mă declar pe deplin de acord cu ce s-a spus, fiind vorba tocmai de un anumit idilism care înăbușă unele intenții bune, în citeva povești de-ale mele. Doriința mea de a mă exprima cit mai direct, de a nu tine seama că scriu sau povestirea respectivă are o viață proprie și de a mă substitui personajelor, face uneori să mă adresez copiilor cu un limbaj care nu este departe de o anumită literatură leșinată de acum citiva zeci de ani, care făcea „deciul” copilăriei noastre.

Sînt convins că aceleași observații pe care le pot face asupra creației mele adrestate celor mici, toți scriitorii la care eu m-am gîndit, dar nu le-am spus numele, pot să le facă singuri în această ședință, sau în alta.”

Alexandru Sen

aportul mi s-a părut în general judicios și competent, deși n-aș fi de acord cu afirmația făcută undeva că micul cititor nu poate fi cucerit de o literatură fără valoare și că, exigent prin definiție, el știe să se ferească de ea. Din păcate, nu este așa. Multe cărți proaste izbutesc să-l prindă pe micul cititor al cărui spirit critic nu este destul de dezvoltat. Un autor care mimează hazul, care folosește situații comice, paradoxale, va izbui adeseori să-l capteze pe copil în ciuda lipsei de valoare literară a respectivei scrieri. Cel care trebuie să-l apere pe copil de cărți proaste, sînt adeseori: educatorii, criticii literari, părinții, dar mai cu seamă, scriitorii!

„...pus în discuție actul accesibilității lucrărilor pentru copii, ca o preocupare deosebită a scriitorilor. Aș vrea să arăt, că din cele ce am citit, nu mi se pare că s-a realizat această accesibilitate. Întîi, pentru că și astăzi, scriitorii mai dau încă povestiri lungi, povești greoaie, care obosesc copiii, și în al doilea rînd, în vocabularul prezentat în cărțile pentru preșcolari și școlarii mici, abundă neologisme sau termeni științifici. Chiar dacă le aud la radio, la televiziune, dacă le aud de la părinți vorbind, puterea de pricepere a acestor termeni nu este dezvoltată la copii. Dacă copilul din clasa I-a, a II-a, a III-a elementară ar ști ce înseamnă cosmos, protoni, neutroni, ș.a.m.d., n-ar mai avea rost învățătura.

Tovarășa Viorica Huber care încearcă să explice termenii științifici în povestiri pe înțelesul copiilor, nu reușește întotdeauna, dat fiind, că într-o

Oltea De'arșcruci

„...pus în discuție actul accesibilității lucrărilor pentru copii, ca o preocupare deosebită a scriitorilor. Aș vrea să arăt, că din cele ce am citit, nu mi se pare că s-a realizat această accesibilitate. Întîi, pentru că și astăzi, scriitorii mai dau încă povestiri lungi, povești greoaie, care obosesc copiii, și în al doilea rînd, în vocabularul prezentat în cărțile pentru preșcolari și școlarii mici, abundă neologisme sau termeni științifici. Chiar dacă le aud la radio, la televiziune, dacă le aud de la părinți vorbind, puterea de pricepere a acestor termeni nu este dezvoltată la copii. Dacă copilul din clasa I-a, a II-a, a III-a elementară ar ști ce înseamnă cosmos, protoni, neutroni, ș.a.m.d., n-ar mai avea rost învățătura.

Amalia Brătescu

scultind referatul, am simțit o profundă mulțumire, că îmbogățirea și lărgirea ariei tematice a literaturii pentru preșcolari a devenit un obiect principal, în discuție. Noi simțim mare nevoie în munca noastră cu copiii preșcolari, de povești pentru copiii de 3 și 4 ani. Aceste povești lipsesc însă, Ele trebuie să cuprindă versuri simple, numai 4, maximum 6 versuri. Trebuie să aibă cuvinte uzuale, fără provincialisme și prețiozități și fără exces de diminutive.”

Viorica Iorgulescu

ucățile din manualele școlare constituie o problemă care ar trebui să-i intereseze în mod deosebit pe scriitorii. De aceea, vă fac o invitație: poftiți în mijlocul copiilor, veniți alături de ei și ascultați-le părerea în ce privește forma artistică sub care se prezintă bucălele de literatură, începînd cu abecedarul și terminînd cu manualul de citire de clasa a 4-a.

De ce spun acest lucru?

De pildă, abecedarul. Este prima carte pe care copilul pune mîna. Este cartea care-î deschide copilului drumul către literatură. Bucălele din aceste abecedare și din toate aceste manuale sînt sub orice critică. Poate că nu toate, mai sînt și excepții, dar în general sînt bucăți atît de aride, atît de sece, de lipsite de căldură, încît copilul le învață, pentru că trebuie să le învețe, pentru că este obligat, dar nu pentru că-î place.

Am notat aici citeva exemple.

Eu lucrez la o școală de 8 ani. Ascultam o discuție între doi școlari din clasa a doua. După ce citiseră o poezie — îmi scapă titlul — unul spuse: „Așa ceva aș putea să scriu și eu!”. Și să știți că nu era prea departe de adevăr!

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Ioana Ricus

r fi mai util ca pe viitor să organizăm dezbateri pe probleme mai specifice: tematica în literatura pentru copii, mijloacele artistice, realul și fantasticul, arta cuvîntului. În special acest din urmă capitol e foarte important și a fost ignorat în referat.

Găsesc necesar să se analizeze mai complex de către critica literară personalitatea scriitorilor luați în discuție. Ca redactor la Editura Tineretului mă interesează, îndeosebi, să aflu cum privește critica literară ultima carte a scriitorului X, dacă acesta urmează un drum ascendent față de lucrările anterioare, în ce măsură aprecierile critice au avut ecou în scrierile lui, și mai ales, dacă lucrarea respectivă este reprezentativă pentru etapa actuală a literaturii pentru copii.

Dacă am privi activitatea scriitorilor în dezvoltare, am sesiza, de pildă, că, deși „Scrișori pe adresa băieților mei” de O. Păncu-Iași este un succes al literaturii pentru copii — cum afirmă referatul — nu se observă, în schimb, o creștere în ce privește măiestria artistică a scriitorului.

Am observat și cu alte prilejuri un fel de jenă în a discuta deschis lipsurile scriitorilor consacrați. Am impresia că aci critica literară procedează cu unele menajamente. Referatul critică în special pe scriitorii în curs de afirmare, în schimb este rezervat uneori nejustificat în ce privește lipsurile scriitorilor consacrați. Fiind exigenți cu scriitorii de prestigiu, vom ridica nivelul literaturii pentru copii în genere.

Mihnea Moisescu

ovarășii noștri referenți sînt critici literari și este bine venită această consfătuire pentru că critica literară va fi de acum încolo mai atentă la cărțile pentru copii nu numai la ocazii festive, cînd apar o serie de înșiruri și etichetări.

Vorbitorul a criticat apoi, argumentînd, cartea „Nac des-teptul” elogiată de referat.

Revenînd la problema umorului voi îndrăzni să mai vorbesc de un scriitor al nostru pe care îl apreciază toată lumea, Păncu-Iași. S-a afirmat că există o anumită tendință spre manierism, lucru care l-a recunoscut și tov. Păncu-Iași.

S-a vorbit despre calitățile uneia din scrierile sale și anume despre povestea în care copilul mînîncă zăpadă, scrisă cu antrenul pe care îl recunoaștem, pe șase-șapte pagini. Nu știu dacă acest fenomen este atît de semnificativ.

Ocupîndu-se de necesitatea scrierii de basme, scriitorul a spus în continuare:

Nu cred că basmul trebuie să fie neglijat. Totul este să spunem lucruri noi, pentru că basmul este poate una dintre cele mai atractive

Viniciu Gafița

„...ealitățile noi cer un limbaj nou, noi modalități de creație chiar cînd, sau poate mai cu seamă, se adresează copiilor mai mici.

Mă întreb: cum poți să scrii despre viață și despre visurile puștilor de azi cu mijloace învechite?

Întrebarea e firească, pentru că se scriu destule povești și poveștioare într-o manieră cu totul desuetă.

Coloac de salvare îl aruncă literaturii noastre pentru cei mici numai studierea temeinică a proceselor etice, morale, cetățenești, care se petrec cu copiii de azi, în familiile lor, în întreaga noastră viață, totul exprimat astfel încît materialul să-și găsească propria haină tăiată după ultimul jurnal al gustului de azi. Nu-i ușor, fără îndoială că nu-i ușor, dar după cite știu, nici nu corespunde visului nostru de scriitorii comuniști căutarea cu luminarea a lucrurilor ușoare.

Pentru aceasta, însă, pretențiile deloc exagerate ale „Luminii”, exigența unor buni redactori ai Editurii Tineretului, nu-încă destul.

Nu mă refer numai la faptul că radioul, care își motivează lipsa de exigență și, implicit, de gust, prin volumul mare de materiale transmise, ar avea încă multe de făcut pentru stimularea autentică a literaturii noastre noi. Ci, vreau să subliniez, în primul rînd cit de necesară ar fi înscrierea pe o agendă permanentă a Uniunii noastre de creație a dezbaterilor privind literatura pentru cei mici.

Referindu-se la propria sa creație, vorbitorul a spus:

„Obişnuiesc să citesc cărțile pe care le scriu. Și, în legătură cu ele, aș putea să vă spun că există o anumită parte în referat care critică ultima carte a mea, și în legătură cu această critică eu mă declar pe deplin de acord cu ce s-a spus, fiind vorba tocmai de un anumit idilism care înăbușă unele intenții bune, în citeva povești de-ale mele. Doriința mea de a mă exprima cit mai direct, de a nu tine seama că scriu sau povestirea respectivă are o viață proprie și de a mă substitui personajelor, face uneori să mă adresez copiilor cu un limbaj care nu este departe de o anumită literatură leșinată de acum citiva zeci de ani, care făcea „deciul” copilăriei noastre.

Sînt convins că aceleași observații pe care le pot face asupra creației mele adrestate celor mici, toți scriitorii la care eu m-am gîndit, dar nu le-am spus numele, pot să le facă singuri în această ședință, sau în alta.”

Alexandru Sen

aportul mi s-a părut în general judicios și competent, deși n-aș fi de acord cu afirmația făcută undeva că micul cititor nu poate fi cucerit de o literatură fără valoare și că, exigent prin definiție, el știe să se ferească de ea. Din păcate, nu este așa. Multe cărți proaste izbutesc să-l prindă pe micul cititor al cărui spirit critic nu este destul de dezvoltat. Un autor care mimează hazul, care folosește situații comice, paradoxale, va izbui adeseori să-l capteze pe copil în ciuda lipsei de valoare literară a respectivei scrieri. Cel care trebuie să-l apere pe copil de cărți proaste, sînt adeseori: educatorii, criticii literari, părinții, dar mai cu seamă, scriitorii!

„...pus în discuție actul accesibilității lucrărilor pentru copii, ca o preocupare deosebită a scriitorilor. Aș vrea să arăt, că din cele ce am citit, nu mi se pare că s-a realizat această accesibilitate. Întîi, pentru că și astăzi, scriitorii mai dau încă povestiri lungi, povești greoaie, care obosesc copiii, și în al doilea rînd, în vocabularul prezentat în cărțile pentru preșcolari și școlarii mici, abundă neologisme sau termeni științifici. Chiar dacă le aud la radio, la televiziune, dacă le aud de la părinți vorbind, puterea de pricepere a acestor termeni nu este dezvoltată la copii. Dacă copilul din clasa I-a, a II-a, a III-a elementară ar ști ce înseamnă cosmos, protoni, neutroni, ș.a.m.d., n-ar mai avea rost învățătura.

Tovarășa Viorica Huber care încearcă să explice termenii științifici în povestiri pe înțelesul copiilor, nu reușește întotdeauna, dat fiind, că într-o

Oltea De'arșcruci

„...pus în discuție actul accesibilității lucrărilor pentru copii, ca o preocupare deosebită a scriitorilor. Aș vrea să arăt, că din cele ce am citit, nu mi se pare că s-a realizat această accesibilitate. Întîi, pentru că și astăzi, scriitorii mai dau încă povestiri lungi, povești greoaie, care obosesc copiii, și în al doilea rînd, în vocabularul prezentat în cărțile pentru preșcolari și școlarii mici, abundă neologisme sau termeni științifici. Chiar dacă le aud la radio, la televiziune, dacă le aud de la părinți vorbind, puterea de pricepere a acestor termeni nu este dezvoltată la copii. Dacă copilul din clasa I-a, a II-a, a III-a elementară ar ști ce înseamnă cosmos, protoni, neutroni, ș.a.m.d., n-ar mai avea rost învățătura.

Amalia Brătescu

scultind referatul, am simțit o profundă mulțumire, că îmbogățirea și lărgirea ariei tematice a literaturii pentru preșcolari a devenit un obiect principal, în discuție. Noi simțim mare nevoie în munca noastră cu copiii preșcolari, de povești pentru copiii de 3 și 4 ani. Aceste povești lipsesc însă, Ele trebuie să cuprindă versuri simple, numai 4, maximum 6 versuri. Trebuie să aibă cuvinte uzuale, fără provincialisme și prețiozități și fără exces de diminutive.”

Viorica Iorgulescu

ucățile din manualele școlare constituie o problemă care ar trebui să-i intereseze în mod deosebit pe scriitorii. De aceea, vă fac o invitație: poftiți în mijlocul copiilor, veniți alături de ei și ascultați-le părerea în ce privește forma artistică sub care se prezintă bucălele de literatură, începînd cu abecedarul și terminînd cu manualul de citire de clasa a 4-a.

De ce spun acest lucru?

De pildă, abecedarul. Este prima carte pe care copilul pune mîna. Este cartea care-î deschide copilului drumul către literatură. Bucălele din aceste abecedare și din toate aceste manuale sînt sub orice critică. Poate că nu toate, mai sînt și excepții, dar în general sînt bucăți atît de aride, atît de sece, de lipsite de căldură, încît copilul le învață, pentru că trebuie să le învețe, pentru că este obligat, dar nu pentru că-î place.

Am notat aici citeva exemple.

Eu lucrez la o școală de 8 ani. Ascultam o discuție între doi școlari din clasa a doua. După ce citiseră o poezie — îmi scapă titlul — unul spuse: „Așa ceva aș putea să scriu și eu!”. Și să știți că nu era prea departe de adevăr!

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Ioana Ricus

r fi mai util ca pe viitor să organizăm dezbateri pe probleme mai specifice: tematica în literatura pentru copii, mijloacele artistice, realul și fantasticul, arta cuvîntului. În special acest din urmă capitol e foarte important și a fost ignorat în referat.

Găsesc necesar să se analizeze mai complex de către critica literară personalitatea scriitorilor luați în discuție. Ca redactor la Editura Tineretului mă interesează, îndeosebi, să aflu cum privește critica literară ultima carte a scriitorului X, dacă acesta urmează un drum ascendent față de lucrările anterioare, în ce măsură aprecierile critice au avut ecou în scrierile lui, și mai ales, dacă lucrarea respectivă este reprezentativă pentru etapa actuală a literaturii pentru copii.

Dacă am privi activitatea scriitorilor în dezvoltare, am sesiza, de pildă, că, deși „Scrișori pe adresa băieților mei” de O. Păncu-Iași este un succes al literaturii pentru copii — cum afirmă referatul — nu se observă, în schimb, o creștere în ce privește măiestria artistică a scriitorului.

Am observat și cu alte prilejuri un fel de jenă în a discuta deschis lipsurile scriitorilor consacrați. Am impresia că aci critica literară procedează cu unele menajamente. Referatul critică în special pe scriitorii în curs de afirmare, în schimb este rezervat uneori nejustificat în ce privește lipsurile scriitorilor consacrați. Fiind exigenți cu scriitorii de prestigiu, vom ridica nivelul literaturii pentru copii în genere.

Mihnea Moisescu

ovarășii noștri referenți sînt critici literari și este bine venită această consfătuire pentru că critica literară va fi de acum încolo mai atentă la cărțile pentru copii nu numai la ocazii festive, cînd apar o serie de înșiruri și etichetări.

Vorbitorul a criticat apoi, argumentînd, cartea „Nac des-teptul” elogiată de referat.

Revenînd la problema umorului voi îndrăzni să mai vorbesc de un scriitor al nostru pe care îl apreciază toată lumea, Păncu-Iași. S-a afirmat că există o anumită tendință spre manierism, lucru care l-a recunoscut și tov. Păncu-Iași.

S-a vorbit despre calitățile uneia din scrierile sale și anume despre povestea în care copilul mînîncă zăpadă, scrisă cu antrenul pe care îl recunoaștem, pe șase-șapte pagini. Nu știu dacă acest fenomen este atît de semnificativ.

Ocupîndu-se de necesitatea scrierii de basme, scriitorul a spus în continuare:

Nu cred că basmul trebuie să fie neglijat. Totul este să spunem lucruri noi, pentru că basmul este poate una dintre cele mai atractive

forme și una din cele pe care le sesizează copiii mici bine.

Cît despre poziția mea față de volumul meu de povestiri consider că una din bucălele aspre criticate aici a fost în mod foarte just criticată.

În momentul de față cărțile la care lucrez sper să depășească această etapă, și poziția pe care o am față de cartea aceasta este a omului care speră să se maturezeze.

Cuvîntul micilor cititori

Ce cărți ai vrea să se scrie pentru copii? Aceasta e-te una din întrebările anchetei literare întreprinsă nu de mult printre elevii școlii Nr. 9 din București.

Publicăm mai jos citeva din răspunsurile elevilor:

Irimescu Nicolae: „Eu aș vrea să citesc povești care să semene cu poveștile lui Ion Creangă”. Aurel Marinescu, cl. IV-B: „Eu aș vrea să se scrie povești și povești despre vitejii lui Ștefan cel Mare în lupta cu turcii”.

Costin Tiberiu, cl. IV A: „Eu aș vrea să se completeze cum taia lui Omul Amfibie a scăpat de la închisoare”.

Ohanesian Vartuhi, cl. IV A: „Să se scrie pentru copii cărți istorice”.

Abraham M., cl. IV A: „Eu aș vrea să se scrie cărți în care să se arate cum trăiesc oamenii din țările socialiste și capitaliste și din viața pionierilor din țara noastră”.

Mirea Gheorghie cl. II B: „Despre învățătura și despre cosmonauți”.

Dan Stănescu cl. II B: „Eu zic să scrie aventuri despre vrăjitori”.

Pauca Elena, cl. II B: „Eu aș vrea să citesc cărți despre aventuri, despre pionieri și muncitori”.

Fedy Zilberșlag cl. IV A: „Eu aș vrea să se scrie despre: Instructoarea, Aventurile unui băiat cuminte, Fetțiș și alte cărți frumoase”.

Popescu Zvetliana cl. IV A: „Aș dori să se scrie legende, cărți hazlii și cărți fantastice, de groază”.

Corăbianu Brîndușa, cl. IV A: „Aș dori ca să se scrie cărți în legătură cu: călătorii pe mare cit și pe uscat, viața oamenilor și a animalelor pe diferite continente, și basme”.

Petcu Elizabeta, cl. IV A: „Învățătura, muncă, pionieri, Iuri Gagarin, Gherman Titov, Nicolae și Popovici”.

Kevoorkian Sorin, cl. IV A: „Aș vrea să se scrie cărți despre pionieri, despre eroici aviatori sovietici care zburau spre Leningradul asediat”.

Todea Nicolae, cl. IV B: „Eu vreau să se tipărească cărți cu aventuri și povești de T. Argezi, de G. Topircănu și despre viața fărânilor în regimul de democrație populară”.

Dumitrescu Emil, cl. IV A: „Aș vrea să se scrie povești cu războaie, cu animale sălbatice iar pentru mai mici povești: Capra cu trei iezi și altele”.

Todea Costin, cl. IV B: „Poezii, mi-au plăcut povești despre partid, și așa mai vrea să citesc povești și cărți despre lupta clasei muncitoare”.

Bondar Daniel, cl. IV A: „Aș vrea să se mai scrie o nouă ediție cu „Cheia de aur sau minunatele pășanii ale lui Buratino”.

Marin Sorescu

Preferînd formula „criticii literare în pilde”, inaugurată la noi de Topircănu, Marin Sorescu a făcut observațiile de mai jos, în legătură cu maniera facii în care înțeleg unii autori să scrie pentru copii și cu lipsa de exigență cu care, uneori, critica literară primește aceste „creații”.

„...pus în discuție actul accesibilității lucrărilor pentru copii, ca o preocupare deosebită a scriitorilor. Aș vrea să arăt, că din cele ce am citit, nu mi se pare că s-a realizat această accesibilitate. Întîi, pentru că și astăzi, scriitorii mai dau încă povestiri lungi, povești greoaie, care obosesc copiii, și în al doilea rînd, în vocabularul prezentat în cărțile pentru preșcolari și școlarii mici, abundă neologisme sau termeni științifici. Chiar dacă le aud la radio, la televiziune, dacă le aud de la părinți vorbind, puterea de pricepere a acestor termeni nu este dezvoltată la copii. Dacă copilul din clasa I-a, a II-a, a III-a elementară ar ști ce înseamnă cosmos, protoni, neutroni, ș.a.m.d., n-ar mai avea rost învățătura.

Tovarășa Viorica Huber care încearcă să explice termenii științifici în povestiri pe înțelesul copiilor, nu reușește întotdeauna, dat fiind, că într-o

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la o grădiniță de copii și Olga Mic, învățătoare. În cuvîntul lor au stăruit mai ales asupra cunoașterii mai aprofundate de către scriitorii, a vieții copiilor.

Aceleași probleme au fost ridicate și de tovarășele Ana Năchescu, directoarea la

mai bogată și mai frumoasă, — iată tema acestor poezii. În versuri simple (nu simpliste) copiilor li se dă o imagine frumoasă de ceea ce se află într-un magazin cu auto-serviciu. Acest adăugiu ne e sugerat subtil cu ajutorul unor verbe care toate pot să joace rol de predicat și care în cazul de față arată puterea („poți”, „vrei”, „crede”) și bucuria („să ai”). Faptul că aceste versuri se compun mai mult din verbe, așa cum am spus, arată totodată și ritmul rapid în care se face azi serviciu populației.

„Poți să-ți iei
Tot ce vrei!”

În dosul lor se ascunde faptul că magazinul acesta „mare” care un magazin modern, al căruia magazin cu auto-serviciu. Acest adăugiu ne e sugerat subtil cu ajutorul unor verbe care toate pot să joace rol de predicat și care în cazul de față arată puterea („poți”, „vrei”, „crede”) și bucuria („să ai”). Faptul că aceste versuri se compun mai mult din verbe, așa cum am spus, arată totodată și ritmul rapid în care se face azi serviciu populației.

Să analizăm acum strofa:

Jucării și pălării
Și motociclete
Și craițe
Și jucării.

Așa cum în marile simfonii muzicale se face auzită din când în când, cite o stridență, tocmai pentru a sublinia armonia, cuvântul „craie” introdus aici are menirea de a-i face atenție pe copii că în viața nu vor avea parte numai de plăceri și bucurii, ci se vor izbi și de inerentele greutăți, de „craie” evident, ei nu cunosc sensul de culme al acestui termen, dar îi impresionează prin sonoritatea lui rigidă, feapănă. Revenirea la sfârșitul strofei la „jucării”, după această străfulgerare a „craie” este, e fericiată, redându-le copiilor buna dispoziție și optimismul.

Iată, așadar, cum, vrând să realizeze o simplă poezie pentru copii, autorii (fericiți această ocazie, că de talente! Cu cât poezii se vor grupa mai mult, câte zece-cincisprezece la un loc, cu atât creațiile lor pentru preșcolari vor fi mai mizeoase), reușesc cu mijloace în genere sobre, să facă mult mai mult, să creeze o poezie pe cât de autentică, pe cât de profundă în sensuri care uneori se refuză la prima lectură. Am putea chiar s-o numim poezie filozofică pentru preșcolari.

Avem de spus un cuvânt și despre „spiritul” din strofa penultimă, care unora li s-ar părea prea „găsi”, introdus numai de dragul rimei: (într-adevăr memorabilă). Nu știm dacă aici pățit vreodată vreo sticlă de spirit care se evaporă, se vaporizează. Vrei să-l vezi și tu, totuși îți simți prezența, care este înfățișată și înțelegută ca și „frumoasă fără corp” din legendă. Tocmai acest lucru vor să ne demonstreze, și puritatea sufletească a copiilor, dorința lor de transfigurare, de ascensiune către un ideal (numit în cazul de față cu un termen familiar copiilor, dar și deosebit de spirit). Aici ar apăsă de dintr-un spirit și spirit credem că s-ar putea face, deși nu sîntem siguri, dacă autorii au fost conștienți, sau numai au intuit fericit cuvântul. Pentru că vorbim de proprietate și acuratețe cuvintelor, trebuie să observăm că dacă poezia este înțeleasă cu un cuvânt concret („magazin”) și se încheie cu unul abstract („mestere”), în însăși drumul parcurs de înțelegerea înfățișată după principiu (am zice propriu pedagogic) moștenit nu vetus roussouist de la apropiat la îndepărtat, pe care — în ciuda atâtorsecei tradiționale, și venind chiar peste capul acestora — nu trebuie să-l uităm când ne adresăm unor „mititei”.

Finalul poeziei („Ave și stehere / Mestere”) plin parcă de un entuziasm sprinter drăcesc, galopant, sugerind frust realitatea prin grupurile consonanțice și, bine plasate în structura întinimă a cuvintelor, dar cu atât mai avântat, lasă deschisă o fereastră spre împlinire. „Steherele” sînt, evident, un simbol. Și ce altceva ar putea simboliza ele decît lumina, lumina electrică (adică cea descoperită de om) prin urmare lumina în adevăratul și tulburătorul înțeles al acestui cuvint?

Mioara Cremene

În scrierile pentru copii alege „deobște între două ipostaze: aceea a unui bătrîn poetist, avînd undeva la în lămina sa eternal și invizibil sac de povestii sau în centrul să se colaboreze la nivelul unui copil, erou al cărții sau cititor, în al cărui ochi lumpezi, plini de naivă prospețime, lumea înconjurătoare se răsfrînge în culori de un farmec deosebit.

Ambele atitudini sînt, cum s-ar zice în limbaj actoricesc, rolul de compoziție. Pentru că nici Creangă, nici Argezi, nici Sadoveanu n-au așteptat, spre a povesti copiilor, bătrînețea, și fiindcă întoarcerea la copilărie reprezintă, orice s-ar spune, pentru autor, un efort de imaginație, dar cunoaștere și sensibilitate.

Și cînd spurem întoarcerea la copilărie, nu atîngem decît o parte a problemei. Pentru că nici unul din noi nu ne-am bucurat și nu avem printre datele copilăriei proprii, peisajul lumii în completă transformare, așa cum se oferă ei astăzi privirii celor mici pentru că atele sînt astăzi experiențele copilăriei, mediul înconjurător, școala și familia, între altele zone sînt azi plasați poli bucuriei și ai tristății infantile.

Este vorba deci, într-un fel, păstrîndu-se dotele psihologice de bază, de un alt erou mic, de un alt copil. Și dacă cea dintîi ipostază, aceea a bătrînului băsmurilor, reprezintă tradiția, — o tradiție fructuoasă și de o mare frumusețe în întreaga lume — nu mai puțin adevărat este că scriitorul modern de literatură pentru copii preferă cea de a doua atitudine — care-i îngăduie să pătrundă în sufletul și în imaginația copilului — atitudine mai dificilă, dar oferind mari bucurii de descoperire, atât cititorului mic cit și celui matur.

Ion Hobana

Referatul — după părerea mea — este întocmit în chip judicios cuprinde observații interesante și constituie, fără îndoială, un obiect de discuție, de meditație pentru fiecare dintre noi, ajutîndu-ne în meserie și în realizările noastre viitoare.

Vă aș, dori din toată inima, și nădăjduiesc să nu rămînă un simplu dezerdat, ca tovarășii critici să continue să se ocupe și pe

viitor de literatură pentru copii, în așa fel, încît să putem primi ajutorul lor și de aici înainte.

Despre basm și oportunitatea lui s-a vorbit și astăzi ca și cu alte prilejuri.

Ar trebui să cădem de acord că nu putem discuta la modul general, că nu putem aborda sau „spinge basmul ca modalitate de expresie. Există — și basme. Eu sînt, de pildă, pentru „Legendele Tării lui Vam”. „Prăștia năzdrăvană” și.

Atunci cînd basmul este folosit pentru a dărîma mitul și superstiția el este foarte folositor.

Acum, în legătură cu problema editării lucrărilor științifice pentru copii. Este o problemă care —-i privește numai pe copii. Avîntul științei și tehnicii cunoaște astăzi proporții nemaîntîlnite. Fără de acest avînt se constată o rămînere în urmă a literaturii în general și a literaturii pentru copii în special.

Sînt puține cărți care să explice pe înțelesul celor mici fenomenele naturale și sociale, de la foc și pînă la satelitul artificial. Copiii întrebă despre orice și Gorki spunea undeva: să răspunzi la întrebarea copilului că trebuie să mai crești, și mai aștepti înscămă să-ți înăbuși o dorință de cunoaștere. Părinții și uneori educatorii sînt puși în situația să răspundă „mai așteaptă, ai să mai crești”. Noi trebuie să facem totul să putem răspunde, să răspundem în cit mai mare măsură întrebărilor copiilor.

În ceea ce privește manualele, eu cred că pînă acum Editura didactică nu a folosit în suficientă măsură sprijinul forurilor care ar fi putut să-i dea un ajutor sustinut.

Mă refer aici la ajutorul Editurii tineretului cit și la cel al Secției de literatură pentru copii și tineret a Uniunii Scriitorilor, care cunosc mai bine situația și șantierul literar al celor care scriu pentru copii.

Problema manualelor privește pe toți cei care sînt legați de educarea comunistă a copiilor. Cred că trebuie luate măsuri pentru întărirea acestei colaborări, în așa fel încît la viitoarea noastră înfățișare pe care o nădăjduiesc cit mai aproape, să nu mai auzim atît de multe critici la adresa manualelor didactice.

Lili Marion

Un scriitor maghiar din U.P.R., cunoaștem foarte bine literatura pentru copii în limba română. Vreau să spun ceva despre revista noastră, „frumoasă fără corp” din legendă. Tocmai acest lucru vor să ne demonstreze, și puritatea sufletească a copiilor, dorința lor de transfigurare, de ascensiune către un ideal (numit în cazul de față cu un termen familiar copiilor, dar și deosebit de spirit). Aici ar apăsă de dintr-un spirit și spirit credem că s-ar putea face, deși nu sîntem siguri, dacă autorii au fost conștienți, sau numai au intuit fericit cuvântul. Pentru că vorbim de proprietate și acuratețe cuvintelor, trebuie să observăm că dacă poezia este înțeleasă cu un cuvânt concret („magazin”) și se încheie cu unul abstract („mestere”), în însăși drumul parcurs de înțelegerea înfățișată după principiu (am zice propriu pedagogic) moștenit nu vetus roussouist de la apropiat la îndepărtat, pe care — în ciuda atâtorsecei tradiționale, și venind chiar peste capul acestora — nu trebuie să-l uităm când ne adresăm unor „mititei”.

Finalul poeziei („Ave și stehere / Mestere”) plin parcă de un entuziasm sprinter drăcesc, galopant, sugerind frust realitatea prin grupurile consonanțice și, bine plasate în structura întinimă a cuvintelor, dar cu atât mai avântat, lasă deschisă o fereastră spre împlinire. „Steherele” sînt, evident, un simbol. Și ce altceva ar putea simboliza ele decît lumina, lumina electrică (adică cea descoperită de om) prin urmare lumina în adevăratul și tulburătorul înțeles al acestui cuvint?

Ion Bică

În continuare, vorbitorii a arătat cum a scris ultima ei carte de reportaj pentru copii, rod al unei călătorii în Uniunea Sovietică.

Lucia Olteanu

(redactor șef al revistelor literare pentru copii)

În fața noastră stă o problemă deosebit de importantă și deosebit de delicată. Este vorba de o mare nevoie de cărți pentru copii, de cărți valoroase, care să se adreseze sufletului copilului.

De aceea scoțese că punerea în discuție aici de către Biroul Uniunii Scriitorilor, cu ajutorul C.C. al U.T.M. a unei asemenea probleme, va fi de natură să ne dea un real ajutor, ale cărui efecte se vor vedea în anii următori în ceea ce privește îmbunătățirea substanțială a calității literaturii destinate copiilor și în același timp îmbogățirea ca număr de titluri a producției destinate acestor categorii de cititori.

Nu insist prea mult asupra acestor lucruri. Vreau să vă spun că începînd cu ultimii doi-trei ani, noi ne preocupăm la Editura Tineretului să publicăm cit mai multe cărți bune pentru preșcolari și școlarii mici și într-un tiraj tot mai mare, să îmbunătățim prezentarea grafică a acestor cărți, dar din păcate nu am primit suficient sprijin din partea celor mai valoroase forțe scriitoricești.

În încheiere, vorbitorii a adresat un călduros îndemn poezilor și prozatorilor de a scrie mai mult pentru copii.

Baruțu Argezi

„Ați-mi voie să vă vorbesc literar, în calitate de... profesor de educație fizică, mie serie legată direct de copii și copilărie, suris, joc și dispoziție. Stiu de la copii că ei vor să fie eroi — au și dreptul. Pionieri își au eroii lor, zburlăniți din școala și pe Rică și Tica, ba în vacanță, ba în dezacord cu legile fizice, ba lenși, ba harnici. Cel mici nu-si au încă eroii lor activi, atractivi, dinamici și populari.

Literatura celor mici are nevoie și de asemenea eroi categorici.

Copiii le plac mult culorile și desenele cărților care apar foarte îngrijite în ultima vreme. E interesant de remarcat că, citindu-li-se textul și arătîndu-li-se pozele și rețin mai mult desenul — o notă bună pentru desenații și prezentarea grafică. E un semnal de alarmă pentru scriitori.

Dumnezeavoastră, prieteni ai copiilor, știți că nu mai în mijlocul copiilor fiind, putem să-i înțelegem, să ne facem înțelegi și să stabilim un contact direct. Nu-mi aduc aminte să fi înfîlțit prea des prin școli și grădinițe, cu excepția unor serbări, scriitori între copii. Fără să fie dădăcă, scriitorul pentru copii ar trebui să vie printre copii, să scrie profesori și învățători ca să vadă, să audă și să scrie. Cred că etapa actuală de organizare a școlii și grădinițelor și creșterii poate oferi cele mai bune condiții și scriitorilor ca și compozitorilor de muzică pentru cei mici. De aici mai putem face o remarcă — textele cîntecelor pentru copii sînt ori prea greoaie, ori superficiale. Textul de cîntec e poezie — poezia dacă s-ar gîndi și la cîntec și compozitorii ar fi mai mult muzicieri, ar da copiilor desigur încă o preocupare și o multumire.

O dată, într-o tabără, a venit un compozitor. A stat o vară întreagă și toamna cînd toți așteptam cîntec frumos, el a declarat că a trăit o vară fără inspirații. Sîntem fericiți că scriitorii, mai mult sau mai puțin călători, sînt mai practici și mai cîrmuși — asta ne-o dovedește în general bibliotecă și viața librăriei. Ca profesori și învățători așteptăm scriitorii, poezii și compozitori printre noi și printre copii, cu brețele deschise.

Stanen Stîncuță, instructor superioră de pionieri, a arătat că e nevoie de mai multe poezii scurte, ușor de memorat, de scenete pe care copiii să le joace

Ana Marcu

„Vă aș, dori din toată inima, și nădăjduiesc să nu rămînă un simplu dezerdat, ca tovarășii critici să continue să se ocupe și pe

ovarăși, am vrut să vorbesc despre tematica pentru copii din grupa mică. Noi n-am reușit încă să scriem asemenea poezii sau povestiri, să dăm acele imagini pe care copiii le așteaptă, acele desene care să-i ajute să-și îmbogățească limbajul și să se exprime. Nu e ușor. În această privință, contribuția scriitorilor nu se ridică la nivelul cerințelor. Povestirile simple pline de fantezie, desenele expresive, care să ajute munca educatorilor, nu sînt suficiente. Este nevoie de mai multe plachete și pliante în imagini cit mai frumoase și cit mai atrăgătoare, care să stimuleze atenția și imaginația micilor cititori.

Avînd în vedere și experiența pe care am avut-o ca redactori — așa propune Editura Tineretului — categorii de legende care să le dea primele noțiuni de cunoaștere, care să le explice unele fenomene ale naturii pe înțelesul lor a tuturor minunilor universului copilăriei.

Pentru că am ascultat aici pe tovarășii de la editură care ne-au prezentat situația apariției cărții, trebuie să vă spun că deși lucrurile ne erau cunoscute, totuși ne-au apărut într-o lumină uluitoare pentru noi, atît în ceea ce privește cifrele de titluri, cit și tirajele excepționale de mari. Îmi exprim bucuria că putem vorbi despre asemenea realizări pe plan editorial și aceasta cu atît mai mult cu cît am avut ocazia să cunosc situația și ca redactori — așa propune Editura Tineretului — departe de astfel de realizări. Acolo poți număra pe deget producțiile autohtone și dacă sînt cîteva cărți din literatura universală, apoi ele sînt colosal de scumpe, inaccesibile maselor largi.

Natalia Oargă

(educatoare)

„Vă aș, dori din toată inima, și nădăjduiesc să nu rămînă un simplu dezerdat, ca tovarășii critici să continue să se ocupe și pe

o nouă programă pentru învățămîntului preșcolar a inclus, în capitolul respectiv, teme, care ne ajută pe noi educatoarele la realizarea și la formarea acestor trăsături ale omului de tip nou: familiarizarea copiilor cu aspecte din lupta comunistilor din ilegalitate, semnificative zilei de 30 decembrie, ziua înfăptuirii R.P.R. și cunoașterea realizărilor obținute sub conducerea P.M.R. în anii regimului democratic-popular; cunoașterea unor momente semnificative din viața și activitatea lui Lenin, povestiri despre sărbătorile clasei muncitoare, iată altele teme bogate. Părerea mea este că în operele scriitorilor s-au abordat prea puține teme de această natură, bine înțelese, mă refer la cele care sînt scrise pe înțelesul copiilor preșcolari.

Silvia Docan

(Șef adjunct al Secției de propagandă și agitație a C.C. al U.T.M.)

Într-o generație din țara noastră este înconjurată cu o deosebită dragoste și atenție de către Partidul și Guvernul nostru și de către întregul nostru popor. Problema pe care am dezbătut-o astăzi are o importanță deosebită pentru educarea comunistă a copiilor, pentru formarea lor de viitori constructori ai comunismului din patria noastră.

Formarea caracterului socialist al tineretului și copiilor impune — așa cum și astăzi s-a spus și destul de clar, aici — să se creeze o literatură cu un fond de idei foarte bogat și valoros, care să insufle copilului dragostea față de patrie și față de partid, care să ne ajute să creștem o generație plină de entuziasm pentru munca creatoare și pentru binele poporului nostru.

În Editura Tineretului, în publicațiile C.C. al

U.T.M., au apărut pînă acum lucrări valoroase care și-au adus pe deplin contribuția, s-au dovedit a fi bune organizatoare ale activității cu cel mic. Fără a nega succesele incontestabile pe care literatura pentru copii le înregistrează în anii puterii populare, și care reies tot din materialul prezentat și din discuțiile purtate, consider totuși că literatura pentru copii a fost oarecum vitregită și că scriitorii au încă mari obligații față de copii.

Este cunoscut și toți am spus astăzi aici că încă de la vîrstă cea mai fragedă, copiii vor să dezlege tainele realității înconjurătoare. Ei vîd înălțîndu-se blocuri, ei văd la fabrica pe care o vizitează poate cu școala, poate cu alte prilejuri, o mulțime de mașini pe care nu prea le înțeleg. De asemenea, ei aud vorbindu-se, fie la radio fie de către părinți, acasă, în diverse situații, despre minunatele realizări ale științei și tehnicii. Aud de asemenea vorbindu-se despre realizările unor colective de muncitori fruntași și despre foarte multe probleme care li înconjoară. Toate acestea constituie pentru ei probleme mari pentru care manifestă un deosebit interes și cred că este de datoria tovarășilor să lucreze în acest domeniu ca să răspundă la aceste urmări ale lor, la multiplele întrebări care le pun.

Pentru a răspunde cerințelor muncii de educație, pentru a crea opere de valoare, tovarășii scriitori trebuie să cunoască foarte bine lumea copilului de astăzi, preocupările lui. Numeroase colective de educatori, învățători, instructori de pionieri, profesori și mai ales copii, manifestă foarte mult interes și ar dori foarte mult ca scriitorii să vină să le vorbească, să le cîntărească din cîntărele lor, să-i cunoască, să se cunoască reciproc.

Din păcate, în ultimul timp, sînt prea puține îndrîznite vizitele pe care scriitorii le fac acestor colective de copii.

Cred că și Uniunea Scriitorilor ar trebui să acorde mai multă atenție acestui fapt.

Noi am primit multe scrisori, foarte mulți tineri precum și educatori care lucrează cu cei mici au cerut ca să mergă scriitorii la ei, în mijlocul colectivelor de copii. Or, această lipsă de

legătură cu viața, cu realitatea, are ca efect lipsa cărților din care micul cititor să desprindă chipul impunător al clasei muncitoare, care să-i familiarizeze cu glorioasele tradiții de luptă, creații despre tînarul colectivist, bineînțeles la nivelul de înțelegere al copilului.

De asemenea, avem nevoie și de cărți care să satirizeze micul lenș, micul strengar, pe cel răi. Apoi, cărți care să-i îndemne pe copii să vizeze la ziua de mîine a patriei lor, la propriul lor viitor și care să ogîndească întreaga complexitate a vieții școlare și pionieresti și relațiile de tip nou care se formează între copii și tineri.

Teme sînt suficiente și viața ridică foarte multe probleme. Nu vrem să spunem că nu sînt opere valoroase în domeniul acesta al creației literare, dar se pare că în raport cu cerințele actuale ale muncii de educație, trebuie ca tovarășii scriitori să depună mai multe eforturi.

Sîntem dator să dăm opera valoroasă care să bucure și să contribuie la formarea în spirit comunist a noii generații de copii.

Lucia Olteanu

(redactor șef al revistelor literare pentru copii)

În sală sînt foarte mulți tovarășii învățători și educatori și beneficiind de această situație vreau să vorbesc despre eficiența literaturii adresată preșcolărilor.

Tovarășii învățători și educatori urmînd rețeta copiilor la lectură, au la îndemînă criteriul sigur de a aprecia în ce măsură lucrarea respectivă este accesibilă, în ce măsură modalitățile alese de scriitor sînt potrivite pentru a transmite nu numai ideile, dar și impresiunea sufletului gingaș al copilului.

Îndrumarea lecturii copiilor, pentru a-i face să descopere tot ce este frumos în cartea de povestii, începînd cu ideile și sfîrșind cu cuvintele noi pe care trebuie să și le însușească, este o muncă delicată și cere din partea educatorilor efort, prețuire și mai ales artă.

Revista „Ariel Pogonici” destinată cititorilor preșcolari nu mai bine zis ascultătorii preșcolari — cu un spațiu restrîns, 16 pagini număr, și o mare parte din acesta destinat ilustrațiilor, cum e și firesc nu-și poate propune să răspundă tuturor sarcinilor educației. De aceea ne-am propus să aducem o contribuție la educația comunistă a copiilor într-un domeniu mai delicat, unde nu există o experiență, explicîndu-le o serie de noțiuni noi, complexe, foarte scumpe nouă, pe care ei le aud acasă, la grădiniță, pe stradă, pretîndînd.

De pildă, noțiunea de partid, de patrie. A explica sensul profund al unor asemenea noțiuni este o sarcină delicată, grea și plină de răspundere. Ne-am propus de pildă să educăm sentimentul patriotic la copiii preșcolari, folosindu-ne în primul rînd de lucrurile extraordinare care se petrec în țara noastră, de înfăptuirile poporului nostru sub conducerea partidului.

Modalitatea cea mai potrivită, cea mai operativă și cea mai directă nu s-a părut a fi reportajul literar. Dar acest gen literar pe care educația în spirit realist l-a impus și în literatura pentru copii, are trăsăturile sale specifice, care-i deosebesc de reportajul literar adresat maturilor.

De asemenea, găsirea celor mai potrivite soluții de a face prin literatură educația tehnico-științifică a celor mici, ca și scrierea de scenete pentru preșcolari, au cerut experimentări îndelungate. Este deci foarte necesară o legătură mai strînsă între dumnezeavoastră, educatoarii și noi, lucrătorii din redacții și din edituri, pentru că de fapt cu toții avem același scop, să creștem cit mai frumos copii care ne-au fost încredințați spre educare.

Ion Brad

(Secretar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R.)

„Vă aș, dori din toată inima, și nădăjduiesc să nu rămînă un simplu dezerdat, ca tovarășii critici să continue să se ocupe și pe

red că putem aprecia că o bună parte din dezbaterile care au avut loc au însemnat un aport important la luarea în considerare a obiectivului a studiului în care se află literatura noastră dedicată copiilor și totodată s-au pus în evidență lucrurile semnificative, noi, și rămînerile în urmă, scaderile

pe asupra cărora trebuie să ne oprim mai îndelung.

Referatul, repet, reprezintă părerea personală a doi critici. Important este că în ultimii doi ani am stimat vrînd-nevrînd, interesul criticilor și sperăm pe viitor că ei își vor apleca cu atenție privirile asupra acestui domeniu literar și mai mult. Referatul și tovarășii care au vorbit au reliefat destul de limpede, așa zice eu, chiar cu mîndrie, succesele pe care le-am obținut pînă acum, și cred că ele nu sînt puține chiar în ultimii ani la care se referă discuția noastră. Avem mulți scriitori, chiar un număr scriitori noi despre care n-am vorbit pînă acum, avem cărți, deci avem despre ce discuta. S-a ivit astfel și ideea lămură că secția noastră de literatură dedicată copiilor ar trebui să organizeze discuții speciale, pe anumite probleme, pe genuri, chiar pe anumite cărți și cred că pe viitor așa trebuie să facă. Să nu mai lăsam să treacă doi ani pînă să ne întîlnim și să discutăm, chiar și sub această formă, cu scriitorii și cu criticii literari. E limpede că toate aceste preocupări ale noastre izvoresc dintr-o foarte importantă misiune pe care Partidul nostru a încredințat-o scriitorilor: aceea de a fi educatori, de a contribui din plin la formarea omului nou, la formarea conștiinței socialiste a celor mai tineri cetățeni ai patriei noastre.

Știm cu toții că la Congresul al III-lea și-apoi în cuvîntarea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej la Conferința noastră pe tară, s-a subliniat în mod deosebit sarcina uriașă pe care o are munca de educație pentru formarea conștiinței socialiste, muncă ce include în mod firesc, ca latură importantă, literatura.

Atunci cînd vorbim despre copii, pe viitor trebuie să avem totdeauna în față ideea aceasta că ei vor fi constructorii comunismului în țara noastră. În raport cu acest adevăr trebuie să ne dirijăm munca noastră, sarcinile noastre, realizările și năzuințele pe care desigur că le vom îndeplini. Cred că în acest sens putem formula ca o cerință categorică, aceea ca literatura dedicată copiilor să aibă în miezul ei preocuparea de a reflecta codul moral care trebuie să stea la baza societății socialiste și societății comuniste de mîine și de a reflecta acele trăsături care să ajute la formarea unor caractere puternice, însușite de idealurile mărețe ale comunismului.

Cred că niciodată nu va fi prea mult dacă în discuțiile noastre vom sublinia de fiecare dată necesitatea preocupărilor în acest sens, a rolului educativ al literaturii dedicată copiilor, și nu numai copiilor.

Pe noi ne preocupă în întreaga literatură la ora actuală, problema reflectării unor conflicte puternice și reale din viața de ficțiune și de a reflecta acele aspecte, fără prezentarea în mod profund realist a vieții din jurul nostru, nu poate să existe o literatură bogată în conținut, o literatură profundă, și multe teme tratate numai la suprafață vor eșua, multe cărți vor rămîne superficiale.

În acest sens, cred că este deosebit de important ca în literatura pentru copii să subliniem ideea că numai în astfel de înfruntări directe ale noului cu vechile mentalități, cu vechile deprinderi, cu influența moralei și ideologiei burgheze, numai prin asemenea conflicte puternice, se pot forma, se pot pune în lumină, caracterere noi și puternice. Pe copii îl impresionează caracterere puternice care răspund setei lor de eroism, dorinței lor de frumos, de luptă, de-a înfăptui lucruri deosebite.

În acest sens trebuie să subliniem că este necesară lupta împotriva dulceniției, împotriva literaturii siropoase. Dar e bine să adăugăm că în literatura dedicată copiilor trebuie să avem mare grijă de latura lirică — i-aș spune eu — de gingașia, de finețea care se cere atunci cînd ne îndreptăm cuvintele și gîndurile noastre către inima copilului. El este mult mai receptiv atînci cînd i se adresează cu gingășie, decît cu lucruri reci, seci și uneori chiar brutale.

Educaerea sensibilității a gustului pentru frumos, a dragostei pentru tot ceea ce este nou și înălțător în viața celor că tine chiar de codul acesta moral, de necesitatea formării unui om foarte sensibil.

În ce privește limba literară, eu spun că avem nevoie de o expresie modernă, fiindcă tratăm probleme moderne. Trebuie să avem grijă să nu lăgăduim importanța cunoașterii limbii poporului nostru, a celei limbi pe care o înțîlnim în basme, în poveștile și cîntecelor populare. Stim foarte bine că mereu estetica marxistă atrage atenția asupra legăturii acesteia cu folclorul, cu reflectarea vieții artistice și sentimentelor poporului. Cred că în ceea ce privește literatura dedicată copiilor, sarcina de a cunoaște foarte bine creația poporului este mult mai mare.

Toate aceste probleme cred că se leagă foarte firesc de problema cunoașterii vieții copiilor. Aici dorințele sînt mari, înfăptuirile însă sînt cum nici și cred că avem un cîmp vast deschis în față; trebuie să stim să ne folosim de toate posibilitățile.

În legătură cu genurile, eu nu vreau decît să repet ceea ce s-a mai spus și altădată că toate genurile literare sînt importante afară de genul pliticos. Mai ales cînd ne referim la literatura pentru copii cred că acest lucru trebuie să-l repetăm mereu, fie că e vorba de scenete, de literatură științifico-fantastică, de scenariu de film sau de basme. Totul este să scrii cu talent și să ai ceva de spus, să îți cont de puterea de înțelegere a copililor. Scuzele în acest sens că facem numai cîteva catrene explicative pe marginea unor ilustrații foarte frumoase, cred că nu stau în picioare.

Cred că munca editorilor și a revistelor este un lucru foarte important, și că un lucru tot atît de important este munca tovarășilor care alcătuiesc manualele școlare. În această privință este absolut necesară o colaborare mai largă. Pînă acum, la Uniunea Scriitorilor, n-am primit încă măcar un telefon în vederea unei asemenea colaborări. De aceea, de acum înainte va trebui să înălțăm această deficiență. Toate forțele creatoare, ajutate de opinia dumnezeavoastră exigentă, a celor care transmit literatura copiilor, vor contribui la o autoexigență mai mare, la un îndemn mai puternic pentru toți scriitorii care lucrează în acest sector al literaturii, de a da înfăptuirea acele cărți „istorice” pe care le dorim scriitorii și pe care noi toți, le dorim din toată inima.

Cîntec dintre participanții la Consfătuire, văzuți de SILVAN. De la stînga la dreapta: Marcel Breașcu, Ion Brad, Mioara Cremene, Octav Păncu-Iași, Al. Sen, Alecu Popovici, Vladimir Colin, Mircea Sintimbreanu și Eugen Simion.

Convorbire cu

Ilya Ehrenburg

prinzind stina domniei sale față de această uriașă personalitate a literelor românești. Din poezia lui Tudor Arghezi a citit o seamă de traduceri, și regretă că nu poate parcurge în original. Același regret și-l exprimă și față de versurile lui Mihai Beniuc — care-i este cunoscută în parte — și față de creația altor scriitori români, înfrinși la Moscova sau chiar în România. Astăzi, anul acesta, întorcându-se de la o sedință a Consiliului Mondial al Păcii, s-a oprit câteva zile în București și a o masă prietenoasă cunoscutându-se vechea dragoste pentru vinul românesc s-a desputat câteva sticle de Cotnari. Vinul însă nu mai i-a plăcut ca în alte dăți. „În România vine totdeauna cu plăcere. Mai reține impresii vii de la prima vizită, în 1945. Intră atâtea noutăți pe toate năsa o pătrunere literară unde l-a cunoscut pe tărâmul român, cămăni dintr-o bucată, cu un ușor spirit de bravură, dar sentimental, ușor impresionabil, clintit cu ochii învâpăiați, vechi cîntece de dragoste sau de dor. Așa conversații a cuprins cele mai diferite subiecte, dîndu-mi posibilitatea să adun din plin subtila artă de a discuta, arta de „caușeur“, cu toate că în unele puncte mă aflam în dezacord cu aprecierile domniei sale.

Au fost atinse aspecte ale arhitecturii orașului București. Nu-i plac unele dintre construcții pentru amestecul dintre stilurile vechi cu cele moderne. Are în schimb cuvinte de laudă față de blocurile de locuit care i se par chiar mai frumoase decât cele din Moscova.

În altă ordine de idei, exprimă o nemulțumire cu caracter personal: faptul că ultima sa carte nu a fost încă tradusă în România. Se ridică de pe fotoliu și îndreptându-se o etajeră cu cărți care aproape acoperă un perete — stă câteva exemplare în diferite limbi, pentru a mi le arăta.

Profit de acest scurt răgaz pentru a arunca o privire în jurul meu. Cabinetul de lucru al lui Ilya Ehrenburg, așa cum observă și Victor Vintu în cartea sa de interviuri cu scriitorii sovietici, nu este de loc somptuos sau cum ar fi înclinat să creadă unii, ultramodern. Dimpotrivă, — cu mobilele care poartă palina timpului, cu rufurile simple de cârți, și mai ales, detaliul surprinzător cu sentimentalele ghete cu flori din ferestre — sugerează atmosfera unei intimități calde, așa zice de ordin tradițional. Singurele semne ce trădează intelectul rafinat al stăpînului camerei, sînt tablourile și gravurile de pe pereți, mai puțin decât mă așteptasem și după ceea ce se vede în creșterea și în dezvoltarea literară și în dezvoltarea intelectuală a scriitorului român.

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

voca meseria criticilor. Un zîmbet subțire mă invită să fac haz de neacoz. Pentru a nu-mi mări stinghereala, schimb subiectul conversației, aducînd vorba despre Panait Istrati. Sînt întrebate dacă am urmărit publicarea unor capitole din cartea sa, în „Nouii Mir” și dacă sînt de acord cu ceea ce a scris despre autorul „Chirei Chiralină”. Răspunsul meu afirmativ, cu complicele de rigoare, nu-l satisface. Se vede aplecîndu-se chipul dîndu-mi discuțiile colțuroase, de o sinceritate apră „apartană”. Face apel la instinctele „războinice” care presupune că trebuie să dormiteze în fiecare critic, pentru a afla „rezervele” pe care le am în față de modul cum e făcută evocarea scriitorului român. Mollisul de franceză cu care domnia sa își exprimă opiniile, îndrăgesc să mărituiesc că evocarea fiind admirabilă mi s-a părut, totuși, pe alocuri, puțin literaturizată.

Primesc un „Nu înțeleg” care mă înghețază. Afurindu-mă în gînd pentru vorbele scăpate, încerc să explic că e vorba de impresii stictic subiective care în de „istoria” aprecierilor și sentimentelor mele față de Panait Istrati. Cu ani în urmă îl admirasem pe vaqabonzi bîrlăean, ca pe o figură de o poezie inedită, asociindu-l misterului depărtării, neliniștii plecturilor, fericii orientale etc. Dar apoi, cu trecerea timpului, mi s-a părut că încep să-mi fie lehamite de această poetizare și acum am ajuns în extrema opusă și ori de cite ori se scrie despre Istrati ca despre un „caif oriental” dezahizat ca vaqabonzi s.a.m.d. am o rețineră aproape instinctivă...

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

— „Căci, în România, în afară de mine, nu există alt scriitor care să susțină diverse ampinții din peregrinările sale, iar eu despre vestitele pipe, le găsesc nu ordonate în rastezură, ci într-un grup, în jurul unei țigări, în jurul unei țigări...”

Ar înghiț-o... dar se țigric!

Desen de ȘTEFAN MUNTEANU

„Ave Maria”, Franco și tinerețea Spaniei

Despre tinerețe s-a vorbit, pare-se și la recenta reuniune de la Geneva. Mai mult, ordinea de zi a acestei reuniuni a fost tocmai tinerețea. Tinerețea și îndeosebi soarta acesteia.

Vorbitorii, savanții de notorietate mondială, s-au urcat, rînd pe rînd, la tribuna prieteniei, expunîndu-și crezul în viitorul de lumină al noilor generații, sau acuzînd, pe bază de documente și fapte de necontestat, pe acei care obligă tinerețea la pielea.

La această reuniune nu a putut participa nici Miguel de Unamuno, nici Machado, nici Lorca. El nu și-l putut veni chiar în cazul că Franco, cel care slujește poporul spaniol de mai bine de 25 de ani în funcția de călău și „conducător de stat”, le-ar fi dat voie; căci ei, îndrăgostiții de cultură și tinerețe, au pierit, Cileștrei au pierit datorită regimului franchist sub care trăiesc și se sacrifică azi tinerețea Spaniei.

De un sfert de secol tinerețea spaniolă este sacrificată. Și cele mai multe greutăți le înfrîmîță studențimea. Separațiunea Franco și Franco nu-i place cultura. El aparține, prin sințe și concepție, acelei categorii de oameni căror li s-ar putea spune cu un singur cuvînt fazele, iar în două, adepții întinerului.

Spania a fost una din primele țări din lume în care s-a înființat universitățile: Salamanca, 1243. Fără îndoielă că fondatorii acestor învățămînturi de cunoaștere nu s-au gîndit că în 1937, un semicamăbrel, generalul fascist Millan Astray, va striga în fața profesorului Unamuno: „Măor-te inteligenței!”.

Unamuno a înfruntat rușinea cu liniște și încredere în viitor: „Venecereți, mas no convencereis!” (Veți învinge, dar nu veți convinge). Franchismul a învins. Dar exact cum a prevăzut Unamuno, nu a convins.

Studenții spanioli li s-a creat încă din 1939 o organizație a sa, singura permisă, oficială și obligatorie: SEU-ul (Sindicato Espanol Universitario).

Astăzi, studențimea spaniolă și-a creat organizațiile ei, e drept, nepermise, neoficiale și obligatorii, dar singurele din care tinerețea universitară (cu excepția adepților politici falangiste) dorește să facă, sau face efectiv parte. Nici „dialectica pumnului și pistolului”, nici structura universitară care favorizează pasivitatea, nici faimoasa politică leninistă Opus-del și nici „Ave Maria” — cu care se deschid cursurile dimineața — nu l-a convins pe studentul de utilitatea lipsă de orizont și de „avantajele libertății” franchiste.

Dimpotrivă, el cu înțeles că nu mai de poporul și-a asuprit vor putea fi privite orientările de curale socialismului.

Gruparea Socialistă Universitară, Blocul Socialist al Tinerețului din Catalonia, Federația Universitară Democrată a Studenților, Tinerețea Socialistă din Madrid, Uniunea Tinerețului Comunist, iată numai o parte din adevăratele universități în care se educă azi, clandestin, studențimea spaniolă.

Degenerat în scolastică mediocră, clericalism și obscurantism, în-

vădămîntul universitar franchist se bucură azi de popularitate cel mai de jos, de cea mai proastă faimă. Profesorii, cei mai buni, au fost dați afară pentru „rebeliune militară”; alții au luat de la început drumul exilului, făcînd cinste Republicii Spaniole înghințate pentru moment, la catedrele, din America Latină și mulți dintre ei zac de ani de zile sub grații de celulă. Dar și aici de sînt tot profesori, profesori în tot înțeleșul cuvîntului, pentru deșinții care cred în victoria definitivă.

Astăzi, la catedrele universităților din Spania (în prelegeri, popoi, al-guazillii, nepricepuții falangisti). Și dacă nu pot să sîdăscă lumină în sufletul studenților, sînt în schimb în stare să scoată oțet dintr-un buzunar, sau de sub saloană, pistoletul american pentru a-i coborî pe studenții în taxele.

În plus, taxele de înscriere și frecvență, precum și condițiile de studiu și trai li împiedică pe foarte mulți să poată urma cursurile superioare, iar cei care le urmează o fac cu neamărate sacrificii, împingînd rînd pe rînd tot felul de meserii, dintre care nu lipsesc: hamalicul, vîscăutul ghelelor, etc.

Cei mai fericiți sînt aceia care își pot găsi o slujbă de chelner sau cel puțin mălăuțor de restaurant sau hotel.